

ГАРЧИГ
МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

155.	Зээлийн батлан даалтын сангийн тухай	510
156.	Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	517
157.	Жижиг, дунд үйлдвэрийн тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай	517
158.	Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуульд нэмэлт оруулах тухай	518
159.	Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуульд өөрчлөлт оруулах тухай	518
160.	Гаалийн албан татвараас чөлөөлөх тухай	519
161.	Нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлөх тухай	519

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

162.	Улсын Их Хурлын 2012 оны хаврын ээлжит чуулганаар хэлэлцэх асуудлын тухай	Дугаар 14	520
163.	Бор-өндөр сум байгуулах тухай	Дугаар 15	521
164.	“Таван толгойн нүүрсний ордыг ашиглах зарим асуудлын тухай” тогтоолд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай	Дугаар 18	524
165.	Тэтгэмжийн хэмжээг өөрчлөн тогтоох тухай	Дугаар 19	524
166.	Нөхөн олговрын доод хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай	Дугаар 20	525
167.	Засгийн газрын үнэт цаас гаргахыг зөвшөөрөх тухай	Дугаар 21	526

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

168.	“Өндөр технологийн аж үйлдвэрийг хөгжүүлэх хөтөлбөр” батлах тухай	Дугаар 370	526
169.	Талбайг нөөцөд авах тухай	Дугаар 372	538

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ЦЭЦИЙН ТОГТООЛ

170.	Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9.1 дэх заалт Үндсэн хуулийн холбогдох заалтыг зөрчсөн эсэх тухай маргааныг эцэслэн шийдвэрлэсэн тухай	Дугаар 02	547

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2012 оны 02 дугаар сарын 10-ны өдөр

Улаанбаатар хот

ЗЭЭЛИЙН БАТЛАН ДААЛТЫН САНГИЙН ТУХАЙ

**НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ
НИЙТЛЭГ ҮНДЭСЛЭЛ**

1 дүгээр зүйл.Хуулийн зорилт

1.1.Энэ хуулийн зорилт нь жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчийн үйл ажиллагаанд шаардагдах санхүүжилтийн боломжийг нэмэгдүүлэх, хөдөлмөр эрхлэлтийг дэмжих, иргэдийн орлогын тогтвортой эх үүсвэрийг хангах зорилго бүхий зээлийн батлан даалтын сангийн эрх зүйн үндсийг тогтоож, жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчид зээлийн батлан даалтын үйлчилгээ үзүүлэхтэй холбогдсон харилцааг зохицуулахад оршино.

2 дугаар зүйл.Зээлийн батлан даалтын сангийн тухай хууль тогтоомж

2.1.Зээлийн батлан даалтын сангийн тухай хууль тогтоомж нь Монгол Улсын Үндсэн хууль¹, Иргэний хууль², энэ хууль болон эдгээр хуульд нийцүүлэн гаргасан хууль тогтоомжийн бусад актаас бүрдэнэ.

2.2.Монгол Улсын олон улсын гэрээнд энэ хуульд зааснаас өөрөөр заасан бол олон улсын гэрээний заалтыг дагаж мөрдөнө.

¹Монгол Улсын Үндсэн хууль-“Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 1992 оны 1 дугаарт нийтлэгдсэн.

²Иргэний хууль-“Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 2002 оны 7 дугаарт нийтлэгдсэн.

3 дугаар зүйл.Хуулийн үйлчлэх хүрээ

3.1.Энэ хуулиар Засгийн газар үүсгэн байгуулагч, хөрөнгө оруулагч болон давхар батлан даагчаар орж байгаа зээлийн батлан даалтын сангийн үйл ажиллагаатай холбогдсон харилцааг зохицуулна.

4 дүгээр зүйл.Зээлийн батлан даалтын сангийн эрх зүйн байдал

4.1.Зээлийн батлан даалтын сан /цаашид “Сан” гэх/ нь барьцаа хөрөнгийн дутагдалтай жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчид зээлийн батлан даалт гаргах ашгийн төлөө бус хуулийн этгээд байна.

5 дугаар зүйл.Хуулийн нэр томьёоны тодорхойлолт

5.1.Энэ хуульд хэрэглэсэн дараах нэр томьёог дор дурдсан утгаар ойлгоно:

5.1.1.“жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгч” гэж Жижиг, дунд үйлдвэрийн тухай хуулийн³ 5.1-д заасан этгээдийг;

5.1.2.“батлан даалт” гэж Иргэний хуулийн 458 дугаар зүйлд заасныг;

5.1.3.“зээлийн батлан даалт” гэж Банк, эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, төлбөр тооцоо, зээлийн үйл ажиллагааны тухай хуулийн⁴ 28 дугаар зүйлд заасныг;

5.1.4.“жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сан” гэж Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулийн⁵ 6.4.4-т заасныг.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ САНГ ҮҮСГЭН БАЙГУУЛАХ, ТҮҮНИЙ УДИРДЛАГА, БҮТЭЦ, ЗОХИОН БАЙГУУЛАЛТ

6 дугаар зүйл.Санг үүсгэн байгуулах

6.1.Төрийн болон төрийн бус байгууллага, олон улсын байгууллага, иргэн, хуулийн этгээд Сангийн үүсгэн байгуулагч байж болно.

³Жижиг, дунд үйлдвэрийн тухай хууль-“Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 2007 оны 32 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁴Банк, эрх бүхий хуулийн этгээдийн мөнгөн хадгаламж, төлбөр тооцоо, зээлийн үйл ажиллагааны тухай хууль-“Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 1996 оны 1 дугаарт нийтлэгдсэн.

⁵Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хууль-“Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 2006 оны 27 дугаарт нийтлэгдсэн.

6.2. Үүсгэн байгуулагчдын анхны хурлаар Сангийн дүрмийг батлах бөгөөд Сангийн дүрмийг баталснаар Санг үүсгэн байгуулсанд тооцно.

7 дугаар зүйл. Сангийн удирдлага, бүтэц, зохион байгуулалт

7.1. Сан нь удирдах зөвлөл, хяналтын зөвлөл, гүйцэтгэх захирал, зээлийн батлан даалтын хороотой байна.

7.2. Сан нь энэ хуулийн 7.1-д зааснаас гадна зохион байгуулалтын бусад бүтэцтэй байхаар дүрэмдээ зааж болно.

7.3. Сангийн удирдах дээд байгууллага нь Удирдах зөвлөл байх бөгөөд үүсгэн байгуулагчдын хурлаас Сангийн дүрэмд заасны дагуу Удирдах зөвлөлийн гишүүдийг томилно.

7.4. Сангийн үүсгэн байгуулагчдын анхны хурлаас Сангийн дүрмийг баталж, Удирдах зөвлөлийн гишүүдийг томилсны дараа үүсгэн байгуулагчдын энэхүү эрх нь Удирдах зөвлөлд шилжих бөгөөд Сангийн дүрэмд Удирдах зөвлөлийн гишүүдийн дийлэнх олонхын саналаар нэмэлт, өөрчлөлт оруулж болно.

7.5. Удирдах зөвлөлийн бүрэлдэхүүн нь төсөв, санхүүгийн болон жижиг, дунд үйлдвэрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, хөрөнгө оруулагч, хандивлагч, дэмжигч, тэдгээрийн томилсон төлөөллөөс бүрдэнэ.

7.6. Удирдах зөвлөлийн бүрэлдэхүүнд Сангийн үйл ажиллагаатай шууд холбоотой этгээдийн төлөөллийг оруулж болно.

8 дугаар зүйл. Сангийн дүрэм

8.1. Сангийн дүрэмд дараах зүйлийг тусгана:

8.1.1. нэр, хаяг байршил;

8.1.2. зорилго;

8.1.3. үйл ажиллагааны чиглэл, зарчим;

8.1.4. удирдлага, зохион байгуулалтын бүтэц, хяналтын тогтолцоо, эрх бүхий этгээдийг томилох, чөлөөлөх журам;

8.1.5. Удирдах зөвлөл, хяналтын зөвлөл, гүйцэтгэх удирдлага, зохион байгуулалтын бусад бүтцийн эрх хэмжээ, чиг үүрэг;

8.1.6. Удирдах зөвлөлийн хурлын шийдвэр гаргах журам.

8.2. Сангийн дүрмийг батлах, түүнд нэмэлт, өөрчлөлт оруулахад Санхүүгийн зохицуулах хорооноос зөвшөөрөл авна.

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ САНГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

9 дүгээр зүйл. Сангийн үндсэн үйл ажиллагаа

9.1. Сан нь дараах үйл ажиллагааг явуулна:

9.1.1. Банк, санхүүгийн байгууллагаас зээл авахыг хүссэн боловч зээлийн барьцаа хөрөнгө нь хүрэлцэхгүй байгаа жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчид зээлийн 60 хүртэлх хувьд батлан даалт гаргах;

9.1.2. Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн⁶ 5.1-д заасны дагуу жижиг, дунд үйлдвэр эрхлэгчээс гаргасан хаалттай өрийн бичгээс банк, санхүүгийн байгууллага худалдаж авсан бол уг худалдаж авсан өрийн бичигт батлан даалт гаргах.

9.2. Сан нь энэ хуулийн 9.1.1-д заасан батлан даалтыг гаргахдаа тухайн зээл олгох банк, санхүүгийн байгууллагын дүгнэлтэд үндэслэнэ.

9.3. Сангийн хөрөнгийг банкинд хадгаламж, харилцах хэлбэрээр болон Засгийн газрын өрийн бичиг, Санхүүгийн зохицуулах хорооноос зөвшөөрсөн бусад хэлбэрээр байршуулж болно.

10 дугаар зүйл. Бусад үйл ажиллагаа

10.1. Сан нь үндсэн үйл ажиллагаагаатайгаа холбогдуулж дараах бусад үйл ажиллагааг явуулна:

10.1.1. зээлийн мэдээлэл болон эд хөрөнгийн эрхийн улсын бүртгэл хариуцсан эрх бүхий байгууллага, шаардлагатай бусад төрийн болон хувийн мэдээллийн сантай мэдээлэл солилцох, лавлагаа авах;

10.1.2. зээлийн батлан даалт болон холбогдох бусад үйл ажиллагаанаас бий болсон хугацаа хэтэрсэн өр, авлагыг барагдуулах зорилгоор тэдгээрийг бусдад худалдах, хуулиар зөвшөөрсөн бусад арга хэмжээг авах.

11 дүгээр зүйл. Сангийн үйл ажиллагааны журам

11.1. Удирдах зөвлөл Сангийн үйл ажиллагааны дараах журмыг батална:

⁶Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хууль-"Төрийн мэдээлэл" эмхтгэлийн 2002 оны 48 дугаарт нийтлэгдсэн.

11.1.1. батлан даалтын төрөл, хэмжээ, хугацаа, хураамж, шимтгэл, бусад нөхцөл;

11.1.2. батлан даалт гаргах журам;

11.1.3. батлан даалтаар хүлээсэн үүрэг гүйцэтгэх журам;

11.1.4. батлан даалт гаргах үйл ажиллагааны хүрээнд банк, санхүүгийн байгууллагатай хамтран ажиллах журам;

11.1.5. Сангийн хөрөнгө, мөнгөн хөрөнгийг удирдах, байршуулах журам;

11.1.6. бүртгэл, мэдээллийн хадгалалтын журам.

11.2. Сангийн үйл ажиллагаанаас үүсэх эрсдэлийг Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сангаас давхар батлан даахтай холбогдсон журмыг Засгийн газар батална.

12 дугаар зүйл. Батлан даалтын шимтгэл, үйлчилгээний хураамж

12.1. Сан нь үйл ажиллагаагаа хэвийн явуулах зорилгоор батлан даалтын шимтгэл, үйлчилгээний хураамж авах бөгөөд батлан даалтын шимтгэл, хураамжийн хэмжээг Сан тогтооно.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ЭРХ, ҮҮРЭГ

13 дугаар зүйл. Засгийн газар, түүний харьяа байгууллагын оролцоо

13.1. Сангийн хүсэлтээр сангийн санхүүгийн чадавхийг нэмэгдүүлэх зорилгоор Засгийн газраас Санд нэмэлт санхүүжилт, хөнгөлөлттэй зээл олгож болно.

13.2. Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сангаас Сангийн гаргасан нийт батлан даалтын 60 хүртэл хувийг давхар батлан даана.

13.3. Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сан нь тухайн жилд Сангийн гаргахаар төлөвлөсөн нийт батлан даалтын дүнгийн 10 хүртэл хувьтай тэнцэх хэмжээний мөнгөн хөрөнгийг болзошгүй өр төлбөрийг нөхөхөд зориулан бэлэн мөнгө хэлбэрээр дансандаа байршуулна.

13.4.Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сангаас гаргах давхар батлан даалтын шимтгэл, үйлчилгээний хөлсийг Сантай зөвшилцөж, жижиг, дунд үйлдвэрийн болон санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага хамтран тогтооно.

ТАВДУГААР БҮЛЭГ САНГИЙН ӨӨРИЙН ХӨРӨНГӨ, БҮРТГЭЛ, САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАН

14 дүгээр зүйл.Сангийн өөрийн хөрөнгө

14.1.Сан үйл ажиллагаагаа явуулахад хүлээх үүргийн баталгаа болгох зорилгоор өөрийн хөрөнгөтэй байна.

14.2.Сангийн өөрийн хөрөнгийн доод хэмжээг болон өөрийн хөрөнгийн зохистой харьцааг Санхүүгийн зохицуулах хороо тогтооно.

14.3.Сангаас гаргах батлан даалтын нийт хэмжээ нь Сангийн өөрийн хөрөнгийг 20 дахин нэмэгдүүлснээс хэтрэхгүй байна.

14.4.Сангийн үйл ажиллагааны зохистой харьцаа Санхүүгийн зохицуулах хорооноос тогтоосон хэмжээнд хүрэхгүй болсон тохиолдолд хөрөнгө оруулагчид оруулсан хөрөнгийн хэмжээндээ хувь тэнцүүлэн дахин хөрөнгө оруулж өөрийн хөрөнгийн дутууг нөхөх саналыг Сан тавьж болно.

14.5.Энэ хуулийн 14.4-т заасан саналыг хөрөнгө оруулагч хүлээж аваагүй бол аль нэг хөрөнгө оруулагч дангаараа, эсхүл хэд хэдэн хөрөнгө оруулагч хамтран хөрөнгийн дутууг нөхөх зөрүүг олгож, зохистой харьцааны үзүүлэлтийг шаардлагатай түвшинд хүргэх арга хэмжээг авч болно.

15 дугаар зүйл.Сангийн санхүүгийн тайлан

15.1.Сан Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль⁷, нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу санхүүгийн тайлан гаргана.

15.2.Сан санхүүгийн тайлангаа жил бүр Санхүүгийн зохицуулах хороо, жижиг, дунд үйлдвэрийн болон санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагад тус тус хүргүүлнэ.

15.3.Сангийн санхүүгийн тайлан нь тэнцэл, орлого үр дүнгийн тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайлан болон нэмэлт тайлбар, тодруулгаас бүрдэнэ.

⁷Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль-“Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн 2002 оны 4 дугаарт нийтлэгдсэн.

ЗУРГАДУГААР БҮЛЭГ САНГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ТАВИХ ХЯНАЛТ

16 дугаар зүйл. Санхүүгийн зохицуулах хорооны тавих хяналт

16.1. Санхүүгийн зохицуулах хороо Сангийн өөрийн хөрөнгө, төлбөрийн чадварыг хангуулах болон үйл ажиллагааг нь зохицуулахтай холбогдсон дүрэм, журам гаргаж, хэрэгжилтэд нь хяналт тавина.

16.2. Санхүүгийн зохицуулах хороо энэ хуулийн 16.1-д заасан дүрэм, журмыг батлахдаа жижиг, дунд үйлдвэрийн болон санхүү, төсвийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын саналыг авна.

ДОЛДУГААР БҮЛЭГ САНГИЙН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ДУУСГАВАР БОЛОХ

17 дугаар зүйл. Санг татан буулгах

17.1. Санг Иргэний хуулийн 38 дугаар зүйлд заасан журмын дагуу татан буулгана.

НАЙМДУГААР БҮЛЭГ БУСАД ЗҮЙЛ

18 дугаар зүйл. Зээлийн батлан даалтын сангийн тухай хууль тогтоомж зөрчигчид хүлээлгэх хариуцлага

18.1. Зээлийн батлан даалтын сангийн тухай хууль тогтоомж зөрчсөн нь эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэхээргүй бол буруутай этгээдэд Санхүүгийн зохицуулах хорооны хянан шалгагч дараах захиргааны хариуцлага ногдуулна:

18.1.1. Энэ хуулийн 14.2-т заасныг зөрчиж батлан даалт гаргасан бол ажилтан, албан тушаалтныг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг таваас арав дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

18.1.2. Тайлан, тэнцэл, мэдээ баримтыг Санхүүгийн зохицуулах хороонд зохих журмын дагуу гаргаж өгөөгүй ажилтан, албан тушаалтныг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг нэгээс гурав дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

18.1.3. Сангийн үйл ажиллагаатай холбоотойгоор Санхүүгийн зохицуулах хорооноос шаардсан тодруулга, мэдээллийг

хүндэтгэн үзэх шалтгаангүйгээр гаргаж өгөхөөс зайлсхийсэн ажилтан, албан тушаалтныг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг таваас арав дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох;

18.1.4.хяналт, шалгалтад саад учруулсан ажилтан, албан тушаалтныг нэг сарын хөдөлмөрийн хөлсний доод хэмжээг таваас арав дахин нэмэгдүүлсэнтэй тэнцэх хэмжээний төгрөгөөр торгох.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2012 оны 02 дугаар
сарын 10-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

**САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ ЭРХ ЗҮЙН
БАЙДЛЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ,
ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл. Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 3 дугаар зүйлд дор дурдсан агуулгатай 3.1.7 дахь заалт нэмсүгэй:

“3.1.7.Зээлийн батлан даалтын сангийн тухай хуульд заасан үйл ажиллагаа;”

2 дугаар зүйл. Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.7 дахь заалтын дугаарыг “3.1.8” гэж өөрчилсүгэй.

3 дугаар зүйл. Энэ хуулийг Зээлийн батлан даалтын сангийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2012 оны 02 дугаар
сарын 10-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

**ЖИЖИГ, ДУНД ҮЙЛДВЭРИЙН ТУХАЙ
ХУУЛЬД НЭМЭЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл. Жижиг, дунд үйлдвэрийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19.1.4 дэх заалтын “зээлийн баталгаа” гэсний дараа “, батлан даалт” гэж нэмсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Зээлийн батлан даалтын сангийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2012 оны 02 дугаар
сарын 10-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

**АЖ АХУЙН НЭГЖИЙН ОРЛОГЫН АЛБАН
ТАТВАРЫН ТУХАЙ ХУУЛЬД НЭМЭЛТ
ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Аж ахуйн нэгжийн орлогын албан татварын тухай хуулийн 18 дугаар зүйлд дор дурдсан агуулгатай 18.1.7 дахь заалт нэмсүгэй:

“18.1.7.зээлийн батлан даалтын байгууллагын хуульд заасан үндсэн үйл ажиллагаанаасаа олсон орлого;”

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Зээлийн батлан даалтын сангийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2012 оны 02 дугаар
сарын 10-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

**ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТУСГАЙ САНГИЙН
ТУХАЙ ХУУЛЬД ӨӨРЧЛӨЛТ ОРУУЛАХ ТУХАЙ**

1 дүгээр зүйл.Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 14.5.3 дахь заалтыг дор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай:

“14.5.3.зээлийн баталгаа, батлан даалт гаргах, зээлийн батлан даалтын байгууллагад хөрөнгө оруулах, зээлийн батлан даалтын байгууллагын гаргасан батлан даалтыг давхар батлан даах;”

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг Зээлийн батлан даалтын сангийн тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2012 оны 02 дугаар
сарын 16-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

ГААЛИЙН АЛБАН ТАТВАРААС ЧӨЛӨӨЛӨХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн болон аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгууль, ард нийтийн санал асуулгыг зохион байгуулах үйл ажиллагаанд автоматжуулсан систем нэвтрүүлэхтэй холбогдуулан импортоор оруулж байгаа сонгогчийн мэдээллийн санг бүрдүүлж сонгогчийн хувийн мэдээлэлтэй тулган нягтлах, сонгогчдын саналыг авах, авсан саналыг тоолох, сонгуулийн дүнг нэгтгэн хадгалах, дамжуулах, баримтжуулах ажиллагааг автоматжуулах зориулалттай харилцан уялдаа бүхий цахим мэдээллийн техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж, программ хангамжийг 2012 оны 6 дугаар сарын 25-ны өдрийг хүртэлх хугацаанд гаалийн албан татвараас чөлөөлсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2012 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ХУУЛЬ

2012 оны 02 дугаар
сарын 16-ны өдөр

Улаанбаатар
хот

НЭМЭГДСЭН ӨРТГИЙН АЛБАН ТАТВАРААС ЧӨЛӨӨЛӨХ ТУХАЙ

1 дүгээр зүйл.Монгол Улсын Их Хурлын, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн болон аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурлын сонгууль, ард нийтийн санал асуулгыг зохион байгуулах үйл ажиллагаанд автоматжуулсан систем нэвтрүүлэхтэй холбогдуулан импортоор оруулж байгаа сонгогчийн мэдээллийн санг бүрдүүлж сонгогчийн хувийн мэдээлэлтэй тулган нягтлах, сонгогчдын саналыг авах, авсан саналыг тоолох, сонгуулийн дүнг нэгтгэн хадгалах, дамжуулах, баримтжуулах ажиллагааг автоматжуулах зориулалттай харилцан уялдаа бүхий цахим мэдээллийн техник хэрэгсэл, тоног төхөөрөмж, программ хангамжийг 2012 оны 6 дугаар сарын 25-ны өдрийг хүртэлх хугацаанд нэмэгдсэн өртгийн албан татвараас чөлөөлсүгэй.

2 дугаар зүйл.Энэ хуулийг 2012 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2012 оны 02 дугаар
сарын 09-ний өдөр

Дугаар 14

Улаанбаатар
хот

Улсын Их Хурлын 2012 оны хаврын ээлжит чуулганаар хэлэлцэх асуудлын тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.2 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1. Монгол Улсын Их Хурлын 2012 оны хаврын ээлжит чуулганаар дараах асуудлыг хэлэлцэхээр төлөвлөсүгэй:

1/"Монгол Улсын 2011 оны төсвийн гүйцэтгэл, Засгийн газрын санхүүгийн нэгдсэн тайлан батлах тухай" Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл;

2/Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн 2013 оны төсвийн хүрээний мэдэгдэл, 2014-2015 оны төсвийн төсөөллийн тухай хуулийн төсөл;

3/"Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2013 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл батлах тухай" Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл;

4/Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2011 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэлийн хэрэгжилт;

5/Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийн болон Засгийн газрын санхүүгийн байдлын талаарх мэдээлэл;

6/"Улсын Их Хурлын ээлжит сонгууль товлон зарлах тухай" Улсын Их Хурлын тогтоолын төсөл;

7/Төмөр замын тээврийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөл;

8/бусад.

2.Энэ тогтоолд зааснаас бусад хэлэлцүүлгийн шатанд байгаа болон Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлсэн хууль, Улсын Их Хурлын бусад шийдвэрийн төслийг Улсын Их Хурлын 2012 оны хаврын ээлжит чуулганаар хэлэлцэх асуудлын дараалалд оруулахдаа Улсын Их Хурлын даргын дэргэдэх Зөвлөлөөр хэлэлцүүлэн шийдвэрлэхийг Улсын Их Хурлын даргад зөвшөөрсүгэй.

3.Улсын Их Хурлын 2012 оны хаврын ээлжит чуулганаар хэлэлцэх асуудлын бэлтгэл хангахыг Засгийн газар, Байнгын хороод, Улсын Их Хурал дахь намын бүлэг болон Улсын Их Хурлын Тамгын газарт тус тус даалгасугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2012 оны 02 дугаар
сарын 09-ний өдөр

Дугаар 15

Улаанбаатар
хот

Бор-Өндөр сум байгуулах тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Тавин долдугаар зүйлийн 3 дахь хэсэг, Монгол Улсын засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.1, 4.3 дахь хэсэг, Хэнтий аймгийн Бор-Өндөр хотын иргэд, Дархан сумын иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, аймгийн иргэдийн Төлөөлөгчдийн Хурал, Монгол Улсын Засгийн газрын саналыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Хэнтий аймгийн Дархан сумаас тус сумын 5 дугаар баг бөгөөд Бор-Өндөр хотыг тусгаарлаж, шинээр Бор-Өндөр сум байгуулж, төвийг нь Бор-Өндөрт байхаар тогтоосугай.

2.“Хэнтий аймгийн Бор-Өндөр сумын хилийн цэс”-ийг 1 дүгээр хавсралтаар, “Хэнтий аймгийн Дархан сумын хилийн цэс”-ийг 2 дугаар хавсралтаар тус тус шинэчлэн баталсугай.

3.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан “Зарим хот, хороодыг сумдад нэгтгэх тухай” Улсын Их Хурлын 1994 оны 5 дугаар сарын 06-ны өдрийн 36 дугаар тогтоолын 1 дэх заалтын 17 дахь дэд заалтыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

4.“Нутаг дэвсгэрийн хилийн цэсийг шинэчлэн батлах тухай” БНМАУ-ын Ардын Их Хурлын Тэргүүлэгчдийн 1977 оны 4 дүгээр сарын 04-ний өдрийн 75 дугаар зарлигийн сумдын нутаг дэвсгэрийн хилийн цэсийг баталсан 2 дугаар хавсралтад өөрчлөлт оруулах асуудлыг судалж, Улсын Их Хуралд өргөн мэдүүлж шийдвэрлүүлэхийг Монгол Улсын Засгийн газар /С.Батболд/-т даалгасугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.ДЭМБЭРЭЛ

Монгол Улсын Их Хурлын 2012 оны 15 дугаар
тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

**ХЭНТИЙ АЙМГИЙН БОР-ӨНДӨР СУМЫН
ХИЛИЙН ЦЭС**

Д/д	Газрын нэр	Өндрийн тоот	Уртраг	Өргөрөг
1	Далан түрүүний булгийн хойт хүүхдийн хөшөөтэй толгой	1292.6	109°19'43"	46°11'48"
2	Өлгий уул	1617.7	109°18'50"	46°18'10"
3	Бумбат уул	1506.7	109°21'12"	46°18'03"
4	Сөдөнгийн ухаа овоот	1377.2	109°24'07"	46°17'50"
5	Эрээн таван тоот	1340.8	109°25'38"	46°18'18"
6	Уушгийн зүүн толгой	1302.4	109°28'18"	46°17'22"
7		1271.4	109°28'45"	46°16'16"
8		1313.5	109°28'49"	46°13'29"
9		1231.1	109°28'15"	46°10'28"
10		1276.8	109°24'20"	46°11'20"
11	Далан түрүүний амралтын баруун хойт овоотой толгой		109°21'7"	46°12'5"
12	Далан түрүүний булгийн хойт хүүхдийн хөшөөтэй толгой	1292.6	109°19'43"	46°11'48"

Монгол Улсын Их Хурлын 2012 оны 15 дугаар
тогтоолын 2 дугаар хавсралт

**ХЭНТИЙ АЙМГИЙН ДАРХАН СУМЫН
ХИЛИЙН ЦЭС**

Д/д	Газрын нэр	Өндрийн тоот	Уртраг	Өргөрөг
1	Зараа булан		108°57'12"	46°58'13"
2	Хэрлэн голын урд эргээр уруудаж, Дээд хатан хошуу	/1184.4/	109°15'29"	46°56'48"
3		1191.1	109°16'15"	46°56'42"
4	Хүнт нуурын баруун хойт эрэг дэх	/1136.6/	109°16'35"	46°54'35"
5	Ар шанд худаг		109°20'20"	46°48'08"
6	Хуцын хэц	/1307.7/	109°24'45"	46°48'14"
7	Нарийн нуурын урд үзүүр		109°32'20"	46°45'35"
8	Босгын нуурын зүүн үзүүр		109°41'00"	46°39'53"
9	Талын худаг		109°44'18"	46°37'38"
10	Эрэгнэг худаг		109°50'50"	46°37'09"

11		1298.0	109°55'00"	46°37'24"
12	Балцангийн хар өндөр		110°01'45"	46°37'51"
13	Цагаан өндөрийн овоо	/1389.7/	110°02'23"	46°30'37"
14	Хаяа худаг		110°04'19"	46°29'43"
15	Зүрх овоо	/1368.9 /	110°01'30"	46°26'12"
16	Дэрсэн усны худаг		110°01'10"	46°21'20"
17	Дунд мандал овоо		109°57'25"	46°16'47"
18	Нөмрөг		109°57'25"	46°16'47"
19	Баруун мандал овоо	/1228.3/	109°52'29"	46°14'10"
20	Үнэгтэйн гашууны булаг		109°41'30"	46°10'45"
21	Үнэгтэйн худаг		109°32'27"	46°10'23"
22		1231.1,	109°28'15"	46°10'28"
23		1313.5,	109°28'49"	46°13'29"
24		1271.4,	109°28'45"	46°16'16"
25	Уушгийн зүүн толгой	1302.4,	109°28'18"	46°17'22"
26	Эрээн таван тоот	1340.8,	109°25'38"	46°18'18"
27	Сөдөнгийн ухаа овоот	1377.2,	109°24'07"	46°17'50"
28	Бумбат уул	1506.7,	109°21'12"	46°18'03"
29	Өлгий уул	1617.7,	109°18'50"	46°18'10"
30	Далан түрүүний булгийн хойт хүүхдийн хөшөөтэй толгой	1292.6,	109°19'43"	46°11'48"
31	Холбоо	/1529.1/,	109°09'00"	46°19'27"
32	Идэр майхан	/1500.2/,	109°11'23"	46°20'03"
33	Дэвтээрийн овоон шанд	/1597.0/,	109°09'51"	46°23'47"
34	Хараат	/1411.7/,	109°03'15"	46°25'59"
35	Цайдам нуурын хойт үзүүр		109°01'15"	46°30'17"
36	Яргайн өндөр	/1545.3/,	109°02'35"	46°33'44"
37	Дэндгэр шарга		109°03'00"	46°34'19"
38		1353.7	109°02'25"	46°36'49"
39	Хөтөл		109°02'30"	46°42'41"
40	Зүүн овоот	/1306.0/	109°03'29"	46°43'38"
41	Замын шанд		109°03'44"	46°44'27"
42	Хөл нуурын зүүн булан		109°05'50"	46°50'00"
43	Цагаан толгой		109°07'10"	46°51'50"
44	Сүмт овоо		109°05'59"	46°52'50"
45		1261.7,	109°03'34"	46°51'52"
46		1245.7	108°57'04"	46°50'13"
47	Зараа булан		108°57'12"	46°58'13"

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2012 оны 02 дугаар
сарын 16-ны өдөр

Дугаар 18

Улаанбаатар
хот

“Таван толгойн нүүрсний ордыг ашиглах зарим асуудлын тухай” тогтоолд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 43 дугаар зүйлийн 43.1 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1. “Таван толгойн нүүрсний ордыг ашиглах зарим асуудлын тухай” Улсын Их Хурлын 2010 оны 7 дугаар сарын 07-ны өдрийн 39 дүгээр тогтоолын 1 дэх заалтын 2 дахь дэд заалтад дор дурдсан агуулгатай “г” заалт нэмсүгэй:

“г” Монгол Улсын 2012 оны төсвийн тухай, Нийгмийн даатгалын сангийн 2012 оны төсвийн тухай, Хүний хөгжил сангийн 2012 оны төсвийн тухай хууль батлагдсантай холбогдуулан авах зарим арга хэмжээний тухай” Улсын Их Хурлын 2011 оны 11 дүгээр сарын 30-ны өдрийн 57 дугаар тогтоолын 1 дэх заалтын 9 дэх дэд заалтын дагуу Засгийн газар иргэдээс худалдаж авсан хувьцааны тоогоор энэ тогтоолын 1 дэх заалтын 2 дахь дэд заалтын “в” заалтад заасан хувь, хэмжээг нэмэгдүүлэн тогтоох.”

2. “Таван толгойн нүүрсний ордыг ашиглах зарим асуудлын тухай” Улсын Их Хурлын 2010 оны 7 дугаар сарын 07-ны өдрийн 39 дүгээр тогтоолын 1 дэх заалтын 2 дахь дэд заалтын “а” заалтын “10 хувийг” гэснийг “20 хүртэлх хувийг” гэж, мөн заалтын 2 дахь дэд заалтын “б” заалтын “хувьцааны 10 хувийг” гэснийг “хувьцааны 10 хүртэлх хувийг” гэж, мөн заалтын 2 дахь дэд заалтын “в” заалтын “30 хүртэлх хувийг” гэснийг “20 хүртэлх хувийг” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2012 оны 02 дугаар
сарын 16-ны өдөр

Дугаар 19

Улаанбаатар
хот

Тэтгэмжийн хэмжээг өөрчлөн тогтоох тухай

Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19¹.6 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Нийгмийн халамжийн тухай хуулийн 19 дүгээр зүйлийн 19^{1.5}-д заасан эхэд сар тутам олгох тэтгэмжийн хэмжээг 2012 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн 32500 /гучин хоёр мянга таван зуун/ төгрөгөөр, 2012 оны 05 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн 40000 /дөчин мянган/ төгрөгөөр тус тус тогтоосугай.

2."Тэтгэмж, мөнгөн тусламжийн хэмжээг өөрчлөн тогтоох тухай" Улсын Их Хурлын 2010 оны 10 дугаар сарын 21-ний өдрийн 54 дүгээр тогтоолын нэрийн "Тэтгэмж, мөнгөн тусламжийн" гэснийг "Мөнгөн тусламжийн" гэж өөрчилсүгэй.

3."Тэтгэмж, мөнгөн тусламжийн хэмжээг өөрчлөн тогтоох тухай" Улсын Их Хурлын 2010 оны 10 дугаар сарын 21-ний өдрийн 54 дүгээр тогтоолын 1 дэх заалтын "Эхэд жирэмсний 5 сартайгаас эхлэн 12 сарын хугацаанд сар бүр олгох тэтгэмжийн хэмжээг 26000 /хорин зургаан мянган/ төгрөгөөр," гэснийг хассугай.

4.Энэ тогтоолыг Монгол Улсын 2012 оны төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2012 оны 02 дугаар
сарын 16-ны өдөр

Дугаар 20

Улаанбаатар
хот

**Нөхөн олговрын доод хэмжээг
шинэчлэн тогтоох тухай**

"Нөхөн олговрын талаар зарим арга хэмжээ авах болон нөхөн олговрын доод хэмжээ тогтоох тухай" Улсын Их Хурлын 1999 оны 24 дүгээр тогтоолын 1 дэх заалтыг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Тэтгэвэр нь түр зогсоогдсон иргэдэд олгож байгаа нөхөн олговрын доод хэмжээг 2012 оны 02 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн сард 140300 /нэг зуун дөчин мянга гурван зуун/ төгрөгөөр, 2012 оны 5 дугаар сарын 01-ний өдрөөс эхлэн сард 162000 /нэг зуун жаран хоёр мянган/ төгрөгөөр шинэчлэн тогтоосугай.

2.Энэ тогтоол гарсантай холбогдуулан "Нөхөн олговрын доод хэмжээг шинэчлэн тогтоох тухай" Улсын Их Хурлын 2010 оны 10 дугаар сарын 21-ний өдрийн 53 дугаар тогтоолыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

3.Энэ тогтоолыг Монгол Улсын 2012 оны төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдөнө.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ТОГТООЛ

2012 оны 02 дугаар
сарын 16-ны өдөр

Дугаар 21

Улаанбаатар
хот

**Засгийн газрын үнэт цаас гаргахыг
зөвшөөрөх тухай**

Үнэт цаасны зах зээлийн тухай хуулийн 4 дүгээр зүйлийн 4.2 дахь хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Их Хурлаас ТОГТООХ нь:

1.Улсын төсвийн алдагдлыг нөхөх, төсвийн цаг зуурын хүндрэлийг даван туулахад зориулан 300.0 /гурван зуун/ тэрбум хүртэлх төгрөгийн Засгийн газрын үнэт цаасыг 2012 оны төсвийн жилд гаргаж, арилжаалахыг Монгол Улсын Засгийн газар /С.Батболд/-т зөвшөөрсүгэй.

2.Энэ тогтоолыг Монгол Улсын 2012 оны төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хууль хүчин төгөлдөр болсон өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ИХ ХУРЛЫН ДАРГА**

Д.ДЭМБЭРЭЛ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2011 оны 12 дугаар
сарын 28-ны өдөр

Дугаар 370

Улаанбаатар
хот

**“Өндөр технологийн аж үйлдвэрийг
хөгжүүлэх хөтөлбөр” батлах тухай**

Улсын Их Хурлын 2010 оны 34 дүгээр тогтоолыг хэрэгжүүлэх зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. “Өндөр технологийн аж үйлдвэрийг хөгжүүлэх хөтөлбөр”-ийг 1 дүгээр, уг хөтөлбөрийн нэгдүгээр үе шатанд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг 2 дугаар хавсралт ёсоор тус тус баталсугай.

2. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах хөрөнгийг жил бүрийн эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэл, улсын болон орон нутгийн

төсвийн төсөлд тусгаж, бусад эх үүсвэрээс санхүүжүүлэх арга хэмжээ авахыг Сангийн сайд С.Баярцогт, Үндэсний хөгжил, шинэтгэлийн хороо (Ч.Хашчулуун), аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт даалгасугай.

3. “Өндөр технологийн аж үйлдвэрийг хөгжүүлэх хөтөлбөр”-ийн хэрэгжилтийг зохион байгуулж, үр дүнг жил бүрийн I улиралд багтаан Засгийн газарт танилцуулж байхыг Үндэсний хөгжил, шинэтгэлийн хороо (Ч.Хашчулуун)-нд үүрэг болгосугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

С.БАТБОЛД

**МОНГОЛ УЛСЫН САЙД,
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ
ЭРХЛЭХ ГАЗРЫН ДАРГА**

Ч.ХҮРЭЛБААТАР

Засгийн газрын 2011 оны 370 дугаар
тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

ӨНДӨР ТЕХНОЛОГИЙН АЖ ҮЙЛДВЭРИЙГ ХӨГЖҮҮЛЭХ ХӨТӨЛБӨР

Нэг. Нийтлэг үндэслэл

Монгол Улсын Мянганы хөгжлийн зорилтод суурилсан Үндэсний хөгжлийн цогц бодлогын тэргүүлэх чиглэлд “экспортын баримжаатай, хувийн хэвшилд түшиглэсэн өндөр технологид, үүний дотор мэдээлэл, харилцаа, био, нанотехнологи, транзит тээвэр, логистик, санхүүгийн зуучлалын үйлчилгээ, уул уурхай, хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүнийг гүн боловсруулахад суурилсан үйлдвэрлэл, үйлчилгээг эрчимтэй хөгжүүлж, тогтвортой, мэдлэгт суурилсан эдийн засгийг бий болгоно” гэж заасан бөгөөд 2021 онд мэдлэгт суурилсан эдийн засагт шилжинэ гэсэн зорилтыг тавьсан болно.

Түүнчлэн Улсын Их Хурлын 2010 оны 34 дүгээр тогтоолоор баталсан “Төрөөс өндөр технологийн аж үйлдвэрийн талаар баримтлах бодлого”-ын 4.2.1.5-д “Өндөр технологийн аж үйлдвэрийг хөгжүүлэх үндэсний, салбарын, бүс нутгийн хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлнэ” гэж заасан.

Монгол Улсад өндөр технологийн аж үйлдвэрийг хөгжүүлэхэд мэргэшсэн ажиллах хүчин хомс, их, дээд сургууль, эрдэм шинжилгээний байгууллага, үйлдвэрүүдийн хамтын ажиллагаа сул, аж үйлдвэрийн баримжаатай орчин үеийн судалгааны төв, лаборатори байхгүй, хууль эрх зүйн орчин хангалттай бүрдээгүй байна.

Иймд дээрх тулгамдсан асуудлуудыг шийдвэрлэх, Монгол Улсад Өндөр технологийн аж үйлдвэрийн салбарыг эрчимтэй хөгжүүлэх үндэс суурийг тавих зорилгоор “Өндөр технологийн аж үйлдвэрийг хөгжүүлэх хөтөлбөр” (цаашид “хөтөлбөр” гэх)-ийг боловсрууллаа.

Хоёр. Хөтөлбөрийн зорилго

Байгалийн баялаг, түүхий эдийн нөөц зэрэг харьцангуй давуу тал дээр суурилан орчин үеийн дэвшилтэт техник, технологийн ололтыг нэвтрүүлсэн, дотоодын эрэлт хэрэгцээг хангаж чадах өндөр технологийн бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэлийг бий болгох, энэ чиглэлийн сургалт, судалгаа, технологи, санхүүгийн дэд бүтцийг цогцоор нь байгуулах замаар Монгол Улсад өндөр технологийн аж үйлдвэрийг хөгжүүлэх, эдийн засгийн төрөлжилт бий болгоход энэхүү хөтөлбөрийн зорилго оршино.

Гурав. Хөтөлбөрийн зорилт

Хөтөлбөрийн зорилгод хүрэхийн тулд дараахь зорилтыг хэрэгжүүлнэ.

3.1. Өндөр технологийн аж үйлдвэрийн хүний нөөцийг бэлтгэх:

3.1.1. гадаадын нэр хүнд бүхий судалгаа, шинжилгээний байгууллагуудад ажиллаж буй шилдэг эрдэмтэн, судлаачдыг татах, мэдээллийн технологи болон биотехнологийн салбарын үйлдвэрүүдтэй холбоо тогтоох боломжийг бүрдүүлэх, тэдгээрийг эх орондоо энэ чиглэлийн үйл ажиллагаа эхлүүлэн явуулахад нь дэмжлэг үзүүлэх;

3.1.2. шинжлэх ухаан, технологийн тэргүүлэх чиглэлүүдтэй уялдуулан мэдээллийн технологи, биотехнологийн салбарын дэлхийн тэргүүлэх их, дээд сургуулиудад улсын зардлаар болон бусад эх үүсвэрээр оюутан сургах;

3.1.3. мэдээллийн технологи, биотехнологийн салбарт гадаадад ажиллаж байгаа дотоодын мэргэжилтэй ажиллах хүчнийг эх орондоо ирж ажиллах таатай нөхцөлийг бүрдүүлэх;

3.1.4. энтерпренёр төвийг их сургуулиуд дээр байгуулах, энтерпренёр сургалтын хөтөлбөр боловсруулах асуудлыг судалж шийдвэрлэх.

3.2. Өндөр технологийн аж үйлдвэрийн дэд бүтцийг хөгжүүлэх:

3.2.1. биотехнологи болон мэдээллийн технологийн чиглэлээр орчин үеийн судалгаа, шинжилгээ хийх үндэсний судалгааны төв байгуулах асуудлыг судалж шийдвэрлэх;

3.2.2. төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн зарчимд тулгуурлан бүс нутгуудад мэдээлэл, харилцаа холбооны болон эм, био бэлдмэлийн үйлдвэрлэлийн шинжлэх ухаан технологийн парк байгуулах, техник, эдийн засгийн судалгаа хийх;

3.2.3. өндөр технологийн салбарын хөрөнгө оруулалт, технологи, аж ахуйн нэгж, судалгаа, шинжилгээний байгууллага, хүний нөөцийн түвшин, эрдэм шинжилгээний бүтээл, патентын төрөлжсөн мэдээллийг агуулсан мэдээллийн нэгдсэн сан байгуулах.

3.3. Өндөр технологийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, борлуулалтыг дэмжих:

3.3.1. Хөгжлийн банк болон Засгийн газрын тусгай сангуудын хөрөнгө оруулалтаас тэргүүн ээлжинд өндөр технологийн салбарт үйл ажиллагаа явуулж байгаа хуулийн этгээдэд хөнгөлөлттэй нөхцөлөөр зээл, санхүүгийн түрээс олгох асуудлыг шийдвэрлэх;

3.3.2. олон улсын дэвшилтэт стандартууд (GMP, GLP, GCP)-ыг өндөр технологийн компаниудад нэвтрүүлэх, нутагшуулах шат дараалсан арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх;

3.3.3. өрсөлдөх чадвар бүхий өндөр технологийн бүтээгдэхүүнийг төрийн болон орон нутгийн өмчөөр бараа, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг худалдан авах үйл ажиллагаанд тэргүүн ээлжинд хамруулах замаар борлуулалтыг дэмжих;

3.3.4. зах зээлд шинэ, экспортын бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэхэд чиглэсэн өндөр технологи, инновацийн төсөлд шинээр байгуулах Венчур болон Инновацийн сангаас хөрөнгө оруулалт хийх, зээлийн баталгаа олгох асуудлыг шийдвэрлэх;

3.3.5. өндөр технологи, инновацийн шилдэг бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэгчид, судлаачдыг шалгаруулах, урамшуулах арга хэмжээ, үзэсгэлэн худалдааг Инновацийн сан болон Шинжлэх ухаан, технологийн сангаас тогтмол зохион байгуулах;

3.3.6. үйлдвэрлэл, борлуулалтыг дэмжих чиглэлийн хүрээнд хэрэгжүүлэх үйл ажиллагаанд дараахь төрлийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл хамаарна:

3.3.6.1. биологийн идэвхит бүтээгдэхүүн: ферментаци, бионийлэгжлийн аргаар гарган авсан эмийн болон оношилгооны бэлдмэл, хүнсний бүтээгдэхүүн;

3.3.6.2. хөдөө аж ахуйн салбарт ашиглагдах био технологи болон генийн инженерчлэлийн технологи ашиглан гарган авсан малын вакцин, эм, биобүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл;

3.3.6.3. үндэсний үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд хэрэгцээтэй бүрэн болон хагас автоматжуулалтын технологи;

3.3.6.4. программ хангамжийн үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, аутсорсинг.

3.4. Өндөр технологийн аж үйлдвэрийн санхүүжилтийн тогтолцоог төлөвшүүлэн хөгжүүлэх:

3.4.1. өндөр технологи, инновацийн үйл ажиллагаанд чиглэсэн төсөл хөтөлбөрт хөрөнгө оруулалт хийх, өндөр технологийн аж үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх арга хэмжээг санхүүжүүлэх зорилгоор “Өндөр технологи, инновацийн хөрөнгө оруулалтын корпорац” төрийн өмчит хязгаарлагдмал хариуцлагатай компани байгуулах асуудлыг судалж шийдвэрлэх;

3.4.2. төр хувийн хэвшлийн түншлэлийн зарчимд тулгуурлан Венчур хөрөнгө оруулалтын болон Инновацийн сангуудыг шинээр байгуулах асуудлыг судлан шийдвэрлэх;

3.4.3. шинжлэх ухаан, технологи, инновацийн үйл ажиллагааны зардалд улсын төсвөөс Монгол Улсын жилийн дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 1,5 хүртэл хувийг төсөвлөн зарцуулах арга хэмжээг үе шаттайгаар авч хэрэгжүүлэх.

3.5. Өндөр технологийн аж үйлдвэрийг хөгжүүлэх эдийн засаг, эрх зүйн таатай орчныг бүрдүүлэх:

3.5.1. өндөр технологийн аж үйлдвэрийг хөгжүүлэх эрх зүйн орчныг бүрдүүлж, шаардлагатай тохиолдолд зарим хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах.

Дөрөв. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх удирдлага,
зохион байгуулалт

4.1. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд бодлогын зөвлөмж, чиглэл өгөх, зохицуулах чиг үүрэг бүхий Өндөр технологийн бодлогын зөвлөл ажиллана. Зөвлөл нь төрийн болон төрийн бус байгууллага, өндөр технологийн салбарын хувийн хэвшлийн төлөөлөл, их, дээд сургууль, эрдэм, шинжилгээний байгууллага болон бусад байгууллагын төлөөллөөс

бүрдсэн байна. Зөвлөлийн бүрэлдэхүүнийг хөгжлийн бодлогын асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.

4.2. Хөтөлбөрийн үе шат бүрийн үйл ажиллагааны төлөвлөгөөг боловсруулах, батлах, хэрэгжилтийг зохион байгуулах, мэргэжил-арга зүйн удирдлагаар хангах, уялдуулах, хяналт тавих үүргийг Үндэсний хөгжил, шинэтгэлийн хороо хариуцан хэрэгжүүлнэ.

4.3. Өндөр технологийн бодлогын зөвлөлийн үйл ажиллагаанд шаардагдах хөрөнгийг хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төлөвлөгөөнд тусгана.

Тав. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн үе шат, санхүүжилт

5.1. Хөтөлбөрийг 2017 он хүртэл 5 жилийн хугацаанд дараахь үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ:

Нэгдүгээр үе шат: 2012-2014 он;

Хоёрдугаар үе шат: 2015-2017 он.

5.2. Хөтөлбөрийг санхүүжүүлэхэд дараахь эх үүсвэрийг ашиглана:

5.2.1. улсын төсөв;

5.2.2. өндөр технологийн аж үйлдвэрийн салбарт үйл ажиллагаа явуулж байгаа бизнесийн байгууллагын өөрийн хөрөнгө;

5.2.3. хандивлагч орон, олон улсын байгууллага болон Монгол Улсын иргэн, хуулийн этгээдээс өгсөн хандив, тусламж;

5.2.4. хуулиар зөвшөөрсөн бусад эх үүсвэр.

Зургаа. Хөтөлбөрийн хүрэх үр дүн

6.1. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлснээр гарах шууд бус үр дүн:

6.1.1. үйлдвэрлэл үйлчилгээнд дэвшилтэт технологийг нэвтрүүлэн ашиглах замаар эдийн засгийг инновацийн чиг баримжаатай хөгжүүлэх боломж нэмэгдэх;

6.1.2. төр, хувийн хэвшил, эрдэм шинжилгээ, судалгааны байгууллагуудын хамтын ажиллагаа өргөжих;

6.1.3. шинэ, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ зах зээлд гарч, Монгол Улсын өрсөлдөх чадвар урт хугацаанд дээшлэх;

6.1.4. хуримтлагдсан оюуны капитал, мэдлэг, технологийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулж, бий болсон орлогоос эрдэм шинжилгээний ажилд хөрөнгө оруулах боломж нэмэгдэх;

6.1.5. аж үйлдвэрийн шинэ салбар үүссэнээр хөдөлмөр эрхлэлт сайжирч, өндөр үр чадвартай боловсон хүчний тоо нэмэгдэх.

6.2. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлснээр гарах шууд үр дүн:

6.2.1. экспортын бүтцэд өндөр технологийн бүтээгдэхүүний эзлэх хувийн жин өсөх;

6.2.2. шинжлэх ухаан технологи, инновацийн салбарын санхүүжилтийн хэмжээ, түүнд хувийн хэвшлээс оруулах хөрөнгө оруулалтын эзлэх хувь нэмэгдэх;

6.2.3. Монголын компани, эрдэм шинжилгээний байгууллагуудын нэг жилд бүртгүүлж байгаа олон улсын болон үндэсний хэмжээнд байгуулсан лицензийн гэрээ бүхий патентын тоо өсөх;

6.2.4. өндөр технологийн салбарт ажиллагсдын тоо, тэдгээрийн дундаж цалин нэмэгдэх;

6.2.5. өндөр технологийн аж үйлдвэрийн салбарын нэг ажилтанд ногдох багаж, тоног төхөөрөмжийн хувийн жин, түүний ашиглалтын хугацаа нэмэгдэх;

6.2.6. олон улсын стандартын дагуу үндэсний шинжлэх ухаан, технологийн статистик, үзүүлэлтийн мэдээллийн нэгдсэн сан бий болох.

Долоо. Хөтөлбөрийн тайлан, хяналт, шинжилгээ

7.1. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн явц, үр дүнд хяналт, шинжилгээ хийх, үнэлгээ өгөх ажлыг Үндэсний хөгжил, шинэтгэлийн хороо холбогдох төрийн болон төрийн бус байгууллага, мэргэжлийн холбоодтой хамтран зохион байгуулж, үр дүн, тайланг жил бүрийн I улиралд багтаан Засгийн газарт танилцуулж, нийтэд мэдээлнэ.

7.2. Хөтөлбөрийн арга хэмжээг хариуцан хэрэгжүүлэгч төрийн болон төрийн бус байгууллага нь үйл ажиллагааны төлөвлөгөө, хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний явц, үр дүнгийн талаар Өндөр технологийн бодлогын зөвлөлд хагас жил тутамд тайлагнаж ажиллана.

Засгийн газрын 2011 оны 370 дугаар
 тогтоолын 2 дугаар хавсралт

**ӨНДӨР ТЕХНОЛОГИЙН АЖ ҮЙЛДВЭРИЙГ ХӨГЖҮҮЛЭХ ХӨТӨЛБӨРИЙН НЭГДҮГЭЭР
 ҮЕ ШАТАНД (2012-2014 ОНД) ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ**

Хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	Хугацаа	Гүйцэтгэлч	Оролцогч	Шалгуур үзүүлэлт, үр дүн	Урьдчилсан байдлаар тооцсон төсөв (төгрөгөөр)
Нэг. Өндөр технологийн аж үйлдвэрийн хүний нөөцийг бэлтгэх					
1.1. Өндөр технологийн аж үйлдвэрийн салбарт шаардагдах хүний нөөцийн хангамж, эрэлт хэрэгцээний талаар нарийвчилсан судалгаа хийнэ	2012 III улирал	ҮХШХ	БСШУЯ, НХХЯ	Өндөр технологийн салбарын хүний нөөцийн хөгжлийн бодлогыг оновчтой тодорхойлох боломж бүрдэнэ	Улсын төсвөөс 10 сая
1.2. Биотехнологи болон хөдөө аж ахуй, програм хангамж, аутсорсингийн чиглэлээр магистр, докторын сургалтад суралцагчдыг тэргүүн ээлжинд сургалтын төрийн тэтгэлэгт хөтөлбөрт 100 хувь хамруулна	2012-2014	БСШУЯ	-	Жил бүр дунджаар тус бүр 10 оюутныг төрийн тэтгэлэг хөтөлбөрт хамруулсан байна	Улсын төсвөөс жил бүр 20 сая, нийт 60 сая
1.3. Дэлхийн тэргүүлэх их, дээд сургуулиудад жил бүр тодорхой тооны оюутныг шинжлэх ухаан, технологийн тэргүүлэх чиглэлээр улсын төсвөөс болон хөрөнгийн бусад эх үүсвэрээр суралцуулна	2012-2014	БСШУЯ	-	Жил бүр дунджаар тус бүр 10 оюутныг гадаадын тэргүүлэх их, дээд сургуульд суралцуулна	Улсын төсвөөс 1 тэрбум, Олон улсын төсөл, хөтөлбөр
1.4. Биотехнологи болон мэдээллийн технологийн салбарын залуу эрдэмтэн, судлаачдыг дэмжих зорилготой пост-докторын тэтгэлэгт хөтөлбөрт хамрагдагсдын тоо болон тэтгэлгийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ	2012-2014	БСШУЯ	-	Жил бүр 10 залуу эрдэмтэн, судлаачийг тус хөтөлбөрт хамруулсан байна	Улсын төсвөөс жил бүр 200 сая, нийт 600 сая
1.5. Биотехнологи болон хөдөө аж ахуй, программ хангамж, аутсорсингийн чиглэлээр гадаадад ажиллаж байгаа дотоодын мэргэжилтэй ажиллах хүчинг буцаан дуудаж өндөр технологийн салбарт ажиллуулах үйл ажиллагааг дэмжинэ	2012-2014	ЗГХЭГ	ҮХШХ	"Зөгийн үүр" хөтөлбөрийн хүрээнд хэрэгжүүлнэ	-

1.6. Төр, хувийн хэвшлийн зарчимд тулгуурлан энтрепренёр төвийг их сургуулиуд дээр байгуулах асуудлыг судалж шийдвэрлэнэ. Энтрепренёр сургалтын хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх асуудлыг судалж шийдвэрлэнэ	2012-2014	БСШУЯ	ИХ сургуулиуд	Сургалтын хөтөлбөр шинэчлэгдэн, мэдлэгийг эдийн засгийн эргэлтэд оруулан гарааны бизнес эрхлэх мэдлэг, чадвартай ажиллах хүчин нэмэгдэнэ	Улсын төсвөөс 120 сая
Хоёр, Өндөр технологийн аж үйлдвэрийн дэд бүтцийг хөгжүүлэх					
2.1. Төрийн болон төрийн бус байгууллага, өндөр технологийн салбарын хувийн хэвшлийн төлөөлөл, их, дээд сургууль, эрдэм, шинжилгээний байгууллага болон бусад байгууллагын төлөөлөөс бүрдсэн "Өндөр технологийн бодлогын зөвлөл"-ийг байгуулж ажиллуулна	2012-2014	ҮХШХ	Яам, Засгийн газрын агентлаг	Үндэсний зөвлөлийг байгуулж үйл ажиллагааг эхлүүлнэ	
2.2. Төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн зарчимд тулгуурлан Сэлэнгэ аймагт эм, био бэлдмэлийн, Дархан-Уул аймагт мэдээллийн технологийн паркийн техник, эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулж, парк байгуулах ажлыг үе шаттайгаар эхлүүлнэ	2012-2014	ҮХШХ	ХХААХҮЯ, МШХХТГ	2014 онд багтаан эдгээр паркуудыг байгуулах төслийн урьдчилсан болон техник эдийн засгийн суурь судалгааг гүйцэтгэсэн байна	Улсын төсвөөс 1 тэрбум
2.3. Төрийн өмчит эрдэм шинжилгээний байгууллага, их, дээд сургуулиудыг түшицлэн "Өндөр технологийн үндэсний судалгааны төв" байгуулах асуудлыг судална	2012-2013	БСШУЯ	ҮХШХ, их, дээд сургуулиуд	Үндэсний судалгааны төвийг байгуулах эрх зүйн үндэсийг бий болгох санал боловсруулж, хөрөнгө оруулалтын төслийн урьдчилсан судалгааг хийсэн байна	Улсын төсвөөс 2.5 тэрбум
2.4. Өндөр технологийн салбарын хөрөнгө оруулалт, технологи, хуулийн этгээд, судалгаа шинжилгээний байгууллага, хүний нөөцийн түвшин, эрдэм шинжилгээний бүтээл, патентийн талаар төрөлжсөн мэдээллийг агуулсан мэдээллийн нэгдсэн сан байгуулна	2012-2013	ҮХШХ	МШХХТГ	Өндөр технологийн салбарын хөгжлийн түвшинг тодорхойлох мэдээллийн цогц сан бий болсон байна.	Улсын төсвөөс 50 сая

2.5. Судалгааны ажлын үр дүнг арилжаалах, шинэ бүтээлийн патентийг лицензийн гэрээгээр ашиглуулах, зуулах үйл ажиллагааг дэмжих ажиллана	2012-2014	БСШУЯ	ОӨГ	Их сургууль, эрдэм шинжилгээний байгууллагын бий болгосон оюуны бүтээл, судалгааны ажил эдийн засгийн эргэлтэд орох боломж нэмэгдсэн байна	-
2.6. Шилэн кабелийн дамжуулах систем, мэдээлэл холбооны дэвшилтэт судалгааны лаборатори байгуулах асуудлыг судалж шийдвэрлэнэ	2012-2013	БСШУЯ	ШУТИС	Мэдээлэл, холбооны салбарын эрдэмтэн, судлаачдын судалгааны ажлын чанар дээшилж, эрдэмтэн, судлаач, инженер, техникийн ажилчид нэмэгдэх, өндөр технологийн туршилт гүйцэтгэх орчин сайрсах боломж бүрдсэн байна	Улсын төсвөөс 692 сая
Гурав. Өндөр технологийн бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, борлуулалтыг дэмжих					
3.1. Хөгжлийн банкнаас өндөр технологийн салбарт үйл ажиллагаа явуулж байгаа компаниудын бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэлийг дэмжих санхүүжилтийг үе шаттайгаар нэмэгдүүлэх асуудлыг судалж шийдвэрлэнэ	2012-2014	Хөгжлийн банк, ҮХШХ	-	Өзэлгэн эрсдэл болон эргэн төлөгдөх хугацаа, баталгаанд үндэслэн экспортод чиглэсэн нэмүү өртөг шингэсэн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлийн төсөлд зээлийн баталгаа олгох эсэх асуудал шийдвэрлэгдсэн байна	Нийт 15 тэрбум Хөгжлийн банкнаас 2012 онд 5 тэрбум 2013 онд 5 тэрбум 2014 онд 5 тэрбум 15 тэрбум
3.2. Өндөр технологи, инновацийн шилдэг бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэгч, судлаач-бүтэц шалгаруулах, урамшуулах арга хэмжээ болон үзэсгэлэн худалдааг тогтмол зохион байгуулна	2012-2014	ҮХШХ	МҮХАУТ	2 жилд нэг удаа өндөр технологийн үндэсний хэмжээний үзэсгэлэн яармагийг зохион байгуулсан байна	Улсын төсвөөс 40 сая
3.3. Төрийн болон орон нутгийн өмчийн хөрөнгөөр худалдан авах замаар өрсөлдөх чадвар бүхий дотоодод үйлдвэрлэсэн өндөр технологийн бүтээгдэхүүний борлуулалтыг бодлогоор дэмжих асуудлыг судалж шийдвэрлэнэ	2012-2014	ҮХШХ	Яам, Засгийн газрын агентлаг	Биотехнологи болон мэдээллийн технологийн салбарын бүтээгдэхүүнийг дотоодын худалдан авалтаар дэмжих бодлогыг боловсруулан Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлэн шийдвэрлүүлнэ	-
3.4. Засгийн газраас НҮБ, ЮНЕСКО, Азийн хөгжлийн банк, Дэлхийн банк, Европын Холбоотой хамтран хэрэгжүүлж байгаа хөгжлийн буцалтгүй тусламж хөтөлбөр, төслүүдэд өндөр	2012-2014	ҮХШХ	-	Биотехнологи, мэдээллийн технологийн салбарын компанийн удирдлага, менежментийг сайжруулах, шилдэг туршлагыг нэвтрүүлэх	-

технологийн компаниудыг зүүлэх, инновацийн шагналд нэр дэвшүүлэх боломжийг эрэлхийлж ажиллана				ажилд тодорхой ахиц гарсан байна	
3.5. Өндөр технологийн үйлдвэрлэлийн тусгай зөвшөөрөл, лиценз, патент худалдан авах зардлыг хэсэглэн санхүүжүүлэх асуудлыг судалж шийдвэрлэнэ	2012-2014	ҮХШХ	СЯ, ОӨГ, ИХ сургуулиуд	Олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдсөн үйлдвэрлэлийн тусгай зөвшөөрөл, патент, лиценз ашиглан, технологи, ноу-хауг нутагшуулах замаар үндэсний үйлдвэрлэлийг хөгжүүлэх боломж нэмэгдэнэ	200 сая
3.6. Өндөр технологийн бүтээгдэхүүний олон улсын чанар баталгаажуулалтын зардлыг хэсэглэн санхүүжүүлэх асуудлыг судалж шийдвэрлэнэ (GMP, GLP, GCP, ENSO)	2012-2014	ҮХШХ	-	Олон улсын чанар, стандартаар баталгаажсан үндэсний өндөр технологийн бүтээгдэхүүн, үйлдвэрлэл, компанийн тоо хэмжээ өснө	200 сая
3.7. Нано технологийн аргаар ус, тос, хир үл нэвтрэх, өөрийгөө цэвэрлэх чадартай нэхмэл материал (ноос, ноолуур, даавуу, эсий гэх мэт)-ын үйлдвэр байгуулах асуудлыг судалж шийдвэрлэнэ	2012-2013	ҮХШХ	ШУТИС, Нэхмэлийн хүрээлэн	Үйлдвэр байгуулах талаар боловсруулж, санал үйлдвэрийн технологи, загварын талаар Засгийн газарт танилцуулсан байна	-
Дөрөв. Өндөр технологийн аж үйлдвэрийг хөгжүүлэх эдийн засаг, эрх зүйн таатай орчныг бүрдүүлэх					
4.1. Өндөр технологийн бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэх, экспортолоход чиглэсэн төсөл, хөтөлбөрийг Хөгжлийн банкнаас санхүүжүүлэх талаар холбогдох шийдвэрийн төсөл боловсруулж шийдвэрлүүлнэ	2012 оны II улирал	ҮХШХ	Хөгжлийн банк	Эхний ээлжинд биотехнологи, мэдээлэл технологийн бүтээгдэхүүн салбарын үйлдвэрлэх, экспортлоход чиглэсэн төсөл, хөтөлбөрийг санхүүжүүлэх эсэх асуудал шийдвэрлэгдсэн байна	-
4.2. Венчур хөрөнгийн тухай хуулийн төслийг боловсруулж эрх бүхий байгууллагаар шийдвэрлүүлнэ	2012 оны I улирал	ҮХШХ	СЯ, СЗХ	Хуулийн төсөл болон холбогдох хуулиудад орох нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг боловсруулан Засгийн газарт танилцуулсан байна	-
4.3. Шинжлэх ухааны паркийн тухай хуулийн төслийг боловсруулж эрх бүхий байгууллагаар шийдвэрлүүлнэ	2013 он	ҮХШХ	БСШУЯ, ХХААХҮЯ	Шинжлэх ухааны паркийн тухай хуулийн төслийг боловсруулан Засгийн газарт танилцуулсан байна	-

<p>4.4. Оюуны өмч, патентыг үнэлэх, санхүүгийн тайланд тусгах, өндөр технологийн үйлдвэрлэл эрхлэх хөрөнгө босгоход зээлийн барьцаанд тавих, Засгийн газраас баталгаа гаргах эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгох саналыг боловсруулж шийдвэрлүүлнэ</p>	<p>2012 оны II улирал</p>	<p>ҮХШХ</p>	<p>ОӨГ</p>	<p>Уг асуудал шийдвэрлэгдсэн байна</p>	<p>-</p>
<p>Тав. Өндөр технологийн аж үйлдвэрийн санхүүжилтийн тогтолцоог төлөвшүүлэн хөгжүүлэх</p>					
<p>5.1. Төрийн өмчит Өндөр технологи, инновацийн корпорацийг байгуулах асуудлыг судалж, санал боловсруулж шийдвэрлүүлнэ</p>	<p>2012 он</p>	<p>ҮХШХ</p>	<p>СЯ</p>	<p>Тус корпорацийг байгуулах эсэх асуудал шийдвэрлэгдсэн байна</p>	<p>-</p>
<p>5.2. Шинжлэх ухаан, технологи, инновацийн үйл ажиллагааны зардалд Монгол Улсын жилийн дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 1,5 хуртэл хувийг төсөвлөн улсын төсвөөс зарцуулах арга хэмжээг үе шаттайгаар авч хэрэгжүүлнэ</p>	<p>2012-2013</p>	<p>ҮХШХ</p>	<p>СЯ, БСШУЯ</p>	<p>Шинжлэх ухаан, технологи, инновацийн үйл ажиллагааны төсвийн санхүүжилтийн хэмжээг 2013 он гэхэд дотоодын нийт бүтээгдэхүүний 1 хувьд хүргэх боломж бүрдэнэ</p>	<p>-</p>
<p>5.3. Венчур хөрөнгө оруулалтын сан байгуулах асуудлыг судалж, санал боловсруулж шийдвэрлүүлнэ</p>	<p>2013 оны I улирал</p>	<p>ҮХШХ</p>	<p>-</p>	<p>Тус санг байгуулах эсэх асуудал шийдвэрлэгдсэн байна</p>	<p>-</p>
<p>5.4. Үндэсний инновацийн сан байгуулах асуудлыг судалж, санал боловсруулж шийдвэрлүүлнэ</p>	<p>2013 оны I улирал</p>	<p>ҮХШХ</p>	<p>-</p>	<p>Тус санг байгуулах эсэх асуудал шийдвэрлэгдсэн байна</p>	<p>-</p>

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2011 оны 12 дугаар
сарын 28-ны өдөр

Дугаар 372

Улаанбаатар
хот

Талбайг нөөцөд авах тухай

Ашигт малтмалын тухай хуулийн 9.1.7, 13.1.3-т заасныг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. Улсын төсвийн хөрөнгөөр геологийн 1:50000-ны масштабын зураглал, ерөнхий эрлийн ажил хийх хавсралтад заасан талбайг нөөцөд авсугай.

2. Улсын төсвийн хөрөнгөөр хийх геологийн 1:50000-ны масштабын зураглал, ерөнхий эрлийн ажлыг зохих хууль тогтоомжийн дагуу зохион байгуулан хэрэгжилтэд нь хяналт тавьж ажиллахыг Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайд Д.Зоригтод даалгасугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

С.БАТБОЛД

**ЭРДЭС БАЯЛАГ,
ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ САЙД**

Д.ЗОРИГТ

Засгийн газрын 2011 оны 372 дугаар
тогтоолын хавсралт

УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨӨР ХИЙХ ГЕОЛОГИЙН 1:50000-НЫ МАСШТАБЫН ГЕОЛОГИЙН ЗУРАГЛАЛ, ЕРӨНХИЙ ЭРЛИЙН АЖЛЫН ТАЛБАЙ

№	Талбайн нэр (лист)	Аймаг, сумын нэр	Солбицол (градус, минут, секунд)						Нөөцөд авах талбайн хэмжээ (км.кв)	Нөөцөд авсан зорилго	Нөөцөд байлгах хугацаа	
1	2	3	4						5	6	7	
1	Баянмөнх-50 L-49-42, L-49-30, L-49-29, L-49-43, L-49-41, L-49-31	Хэнтий аймгийн Баянмөнх, Баянхутаг, Галшар сум	1	111	0	1.92	47	0	1.7	2827.1	1:50000-ны масштабтай геологийн зураглал, ерөнхий эрлийн ажил хийх	2015 он хүртэл
			2	111	0	1.93	46	54	41.68			
			3	110	46	41.93	46	54	41.69			
			4	110	46	41.92	46	52	1.69			
			5	110	58	1.93	46	52	1.68			
			6	110	58	1.93	46	52	1.68			
			7	111	0	1.94	46	52	1.68			
			8	111	0	1.95	46	47	21.69			
			9	110	55	21.92	46	47	21.69			
			10	110	55	21.9	46	43	6.7			
			11	111	0	1.95	46	43	6.69			
			12	111	0	1.96	46	40	1.68			
			13	110	0	1.82	46	40	1.68			
			14	110	0	1.78	47	0	1.7			
			15	110	44	1.88	47	0	1.7			
			16	110	44	1.93	46	59	1.7			
			17	110	44	1.93	46	56	11.7			
			18	110	52	1.94	46	56	11.7			
			19	110	52	1.94	46	59	1.68			
			20	110	52	1.84	47	0	1.7			

2	Баянзүрх-50 L-47-46, L-47-59, L-47-58, L-47-57, L-47-47, L-47-45	Баянхонгор аймгийн Баян-Овоо, Бөмбөгөр, Галуут, Эрдэнэцогт сум	1	101	0	0.56	46	40	1.62	2844.4	1:50000-ны масштабтай геологийн зураглал, ерөнхий эрлийн ажил хийх	2015 он хүртэл
2	101	0	0.57	46	27	31.57						
3	100	56	28.55	46	27	31.57						
4	100	56	28.55	46	27	14.57						
5	101	0	0.57	46	27	14.57						
6	101	0	0.57	46	20	1.59						
7	100	14	0.5	46	20	1.58						
8	100	14	0.5	46	21	41.57						
9	100	8	40.48	46	21	41.57						
10	100	8	40.5	46	22	41.57						
11	100	10	5.5	46	22	41.57						
12	100	8	45.51	46	23	26.57						
13	100	8	33.51	46	23	26.57						
14	100	8	33.51	46	20	51.57						
15	100	12	40.51	46	20	51.57						
16	100	12	40.51	46	20	1.58						
17	100	11	45.51	46	20	1.58						
18	100	11	45.51	46	20	26.58						
19	100	10	50.51	46	20	26.58						
20	100	10	50.51	46	20	45						
21	100	10	19	46	20	45						
22	100	10	19	46	20	12						
23	100	9	19	46	20	12						
24	100	9	19	46	20	1.58						
25	100	6	10.51	46	20	1.58						
26	100	6	10.51	46	20	31.57						
27	100	6	25.5	46	20	31.57						
28	100	6	25.5	46	21	51.58						
29	100	7	20.5	46	21	51.58						
30	100	7	20.5	46	21	31.57						
31	100	7	35.5	46	21	31.57						
32	100	7	35.5	46	21	56.07						
33	100	7	45.83	46	21	55.96						
34	100	7	46.31	46	22	19.28						
35	100	6	59.53	46	22	19.75						
36	100	6	59.05	46	21	56.43						
37	100	6	59.06	46	21	56.43						
38	100	6	59.06	46	21	56.27						
39	100	6	25.5	46	21	56.46						
40	100	6	25.52	46	22	36.58						
41	100	6	59.51	46	22	36.58						
42	100	6	59.51	46	22	51.58						
43	100	7	20.52	46	22	51.58						
44	100	7	20.52	46	23	1.58						
45	100	5	40.51	46	23	1.58						
46	100	5	40.51	46	23	41.58						
47	100	6	15.51	46	23	41.58						
48	100	6	15.51	46	24	8.58						
49	100	5	0.51	46	24	8.58						
50	100	5	0.51	46	23	51.58						
51	100	4	20.51	46	23	51.58						
52	100	4	20.51	46	23	26.58						
53	100	5	25.52	46	23	26.58						
54	100	5	25.5	46	20	51.57						
55	100	5	55.51	46	20	51.57						
56	100	5	55.51	46	20	31.57						
57	100	5	38.51	46	20	31.57						
58	100	5	38.51	46	20	1.58						
59	100	0	0.5	46	20	1.58						
60	100	0	0.5	46	25	31.58						
61	100	2	0.51	46	25	31.58						
62	100	2	0.51	46	26	1.59						

63	100	3	0.51	46	26	1.59
64	100	3	0.51	46	25	27
65	100	1	26	46	25	27
66	100	1	26	46	24	57
67	100	2	8	46	24	57
68	100	2	8	46	24	34
69	100	2	50	46	24	34
70	100	2	50	46	24	17.29
71	100	3	26	46	24	17.29
72	100	3	26	46	23	56.58
73	100	4	34	46	23	56.58
74	100	4	34	46	24	39
75	100	3	49	46	24	39
76	100	3	49	46	25	31.58
77	100	5	30.52	46	25	31.58
78	100	5	30.52	46	24	28.58
79	100	7	0.51	46	24	28.58
80	100	7	0.51	46	23	57.58
81	100	7	40.51	46	23	57.58
82	100	7	40.51	46	24	46.55
83	100	10	21.53	46	24	46.54
84	100	10	21.49	46	24	44.66
85	100	10	23.84	46	24	44.63
86	100	10	23.8	46	24	43.17
87	100	10	27.26	46	24	43.13
88	100	10	27.18	46	24	39.52
89	100	10	29.52	46	24	39.48
90	100	10	29.45	46	24	36.57
91	100	10	35.92	46	24	36.5
92	100	10	36.07	46	24	43.57
93	100	10	31.95	46	24	43.6
94	100	10	32	46	24	45.19
95	100	10	28.62	46	24	45.22
96	100	10	28.66	46	24	47.27
97	100	10	24.63	46	24	47.32
98	100	10	24.7	46	24	50.29
99	100	7	40.51	46	24	51.95
100	100	7	40.51	46	26	51.58
101	100	5	10.51	46	26	51.59
102	100	5	10.51	46	26	41.59
103	100	2	56.52	46	26	41.59
104	100	2	56.52	46	26	29.59
105	100	2	24.52	46	26	29.59
106	100	2	24.52	46	26	31.6
107	100	2	0.51	46	26	31.6
108	100	2	0.51	46	26	26.58
109	100	1	20.37	46	26	26.58
110	100	1	7.82	46	26	12.59
111	100	1	23.6	46	26	30.2
112	100	1	33.09	46	26	36.39
113	100	1	40	46	26	44.56
114	100	1	47.62	46	27	1.01
115	100	1	55.17	46	27	9.42
116	100	1	52.48	46	27	10.87
117	100	1	43.72	46	27	2.98
118	100	1	34.67	46	26	45.38
119	100	1	29.22	46	26	39.44
120	100	1	18.04	46	26	32.85
121	100	1	10.09	46	26	29.08
122	100	1	3.36	46	26	14.57
123	100	1	3.36	46	26	29.59

			124	100	0	0.51	46	26	29.59			
			125	100	0	0.53	46	27	1.6			
			126	100	1	0.51	46	27	1.6			
			127	100	1	0.51	46	27	21.6			
			128	100	1	50.52	46	27	21.58			
			129	100	1	50.52	46	27	36.59			
			130	100	5	30.52	46	27	36.59			
			131	100	5	30.52	46	28	21.58			
			132	100	7	0.52	46	28	21.58			
			133	100	7	0.49	46	30	21.61			
			134	100	5	0.5	46	30	21.61			
			135	100	5	0.5	46	31	27.61			
			136	100	2	55.49	46	31	27.61			
			137	100	2	49.69	46	32	5.09			
			138	100	0	0.5	46	32	21.21			
			139	100	0	0.5	46	40	1.61			
			140	100	50	0.54	46	40	1.62			
			141	100	50	0.52	46	32	1.64			
			142	100	57	30.54	46	32	1.65			
			143	100	57	30.54	46	40	1.62			
3	Дадал-50 М-49-115, М-49-116, М-49-104	Хэнтий аймгийн Баян- Адрага, Биндэр, Дадал, Норовлин сум	1	111	53	10.89	49	6	35.91	2377.56	1:50000-ны масштабтай геологийн зураглал, ерөнхий эрлийн ажил хийх	2015 он хүртэл
			2	111	52	43.89	49	6	27.91			
			3	111	52	19.88	49	6	20.91			
			4	111	52	0.88	49	6	6.91			
			5	111	51	47.89	49	6	7.91			
			6	111	51	37.89	49	6	9.91			
			7	111	51	34.88	49	6	16.9			
			8	111	51	29.88	49	6	23.91			
			9	111	51	20.89	49	6	21.92			
			10	111	51	13.88	49	6	12.91			
			11	111	51	10.89	49	6	6.91			
			12	111	50	58.89	49	6	2.91			
			13	111	50	48.89	49	6	0.9			
			14	111	50	38.88	49	5	56.91			
			15	111	50	31.89	49	5	38.9			
			16	111	50	12.88	49	5	27.9			
			17	111	50	16.88	49	5	18.91			
			18	111	50	25.89	49	5	7.91			
			19	111	50	27.88	49	4	58.91			
			20	111	50	22.88	49	4	49.91			
			21	111	50	21.87	49	4	42.92			
			22	111	50	36.88	49	4	35.91			
			23	111	50	51.88	49	4	27.91			
			24	111	51	2.88	49	4	17.91			
			25	111	51	15.89	49	4	13.91			
			26	111	51	40.88	49	4	13.91			
			27	111	51	43.87	49	4	5.91			
			28	111	51	46.82	49	3	53.19			
			29	111	51	31.73	49	3	24.59			
			30	111	51	11.87	49	3	11.91			
			31	111	51	3.88	49	3	0.91			
			32	111	51	5.87	49	2	46.91			
			33	111	51	7.88	49	2	37.91			
			34	111	51	10.88	49	2	27.91			
			35	111	51	11.87	49	2	17.91			
			36	111	51	4.88	49	2	3.92			
			37	111	50	51.87	49	1	51.91			
			38	111	50	36.88	49	1	44.91			
			39	111	50	28.87	49	1	35.91			
			40	111	50	25.88	49	1	29.91			
			41	111	50	25.88	49	1	25.9			
			42	111	50	30.88	49	1	14.9			

			43	111	50	45.87	49	0	56.91			
			44	111	51	30.01	49	0	1.89			
			45	111	45	1.87	49	0	1.9			
			46	111	45	1.93	48	50	1.86			
			47	111	30	1.93	48	50	1.87			
			48	111	30	1.92	48	45	1.86			
			49	111	13	17.87	48	45	1.86			
			50	111	13	17.88	48	47	1.85			
			51	111	9	31.87	48	47	1.86			
			52	111	9	31.86	48	45	1.86			
			53	111	0	1.86	48	45	1.86			
			54	111	0	1.85	48	47	26.96			
			55	111	1	39.25	48	48	20.14			
			56	111	5	37.76	48	48	28.03			
			57	111	8	29.94	48	48	56.8			
			58	111	9	8.87	48	49	2.86			
			59	111	9	31.87	48	49	4.56			
			60	111	14	5.3	48	49	18.31			
			61	111	18	51.77	48	50	19.95			
			62	111	23	23.34	48	49	46.96			
			63	111	25	52.8	48	51	12.31			
			64	111	28	20.89	48	52	25.85			
			65	111	30	18.83	48	54	32.15			
			66	111	31	23.04	48	55	38.51			
			67	111	31	23.28	48	55	41.18			
			68	111	31	23.94	48	55	41.88			
			69	111	31	36.94	48	57	52.88			
			70	111	33	40.95	48	59	31.89			
			71	111	33	51.89	49	0	51.89			
			72	111	36	0.88	49	2	4.89			
			73	111	38	0.88	49	1	46.9			
			74	111	38	8.88	49	1	39.89			
			75	111	38	10.89	49	1	33.89			
			76	111	38	9.88	49	1	26.89			
			77	111	38	7.88	49	1	20.89			
			78	111	38	0.88	49	1	14.89			
			79	111	37	52.88	49	1	5.89			
			80	111	37	44.88	49	0	58.89			
			81	111	37	39.88	49	0	53.89			
			82	111	37	36.88	49	0	48.89			
			83	111	37	41.88	49	0	33.89			
			84	111	37	47.88	49	0	18.9			
			85	111	37	59.89	49	0	4.89			
			86	111	38	1.95	48	59	58.88			
			87	111	38	2.95	48	59	57.88			
			88	111	38	2.95	48	59	56.89			
			89	111	38	5.96	48	59	53.88			
			90	111	38	6.95	48	59	52.88			
			91	111	38	16.96	48	59	39.89			
			92	111	38	18.33	48	59	37.29			
			93	111	38	20.32	48	59	29.11			
			94	111	38	25.63	48	59	23.44			
			95	111	38	35.95	48	59	3.88			
			96	111	38	45.95	48	58	54.88			
			97	111	39	1.26	48	58	45.4			
			98	111	39	5.68	48	58	40.67			
			99	111	41	19.22	48	58	14.39			
			100	111	41	40.95	48	58	9.87			
			101	111	41	41.15	48	58	10.07			
			102	111	41	48.64	48	58	8.6			
			103	111	44	16.76	49	0	39.14			
			104	111	44	24.87	49	0	46.91			

			105	111	46	14.87	49	3	3.91			
			106	111	45	46.16	49	4	37.44			
			107	111	45	36.33	49	5	10.56			
			108	111	45	35.98	49	5	10.6			
			109	111	45	35.89	49	5	10.9			
			110	111	45	15.55	49	5	13.45			
			111	111	42	39.06	49	5	35.29			
			112	111	39	42.84	49	5	56.29			
			113	111	39	42.54	49	5	56.2			
			114	111	39	21.89	49	5	58.9			
			115	111	36	0.08	49	4	57.18			
			116	111	34	2.52	49	6	6.24			
			117	111	32	40.9	49	6	56.89			
			118	111	31	41.9	49	8	26.9			
			119	111	31	56.12	49	10	1.9			
			120	111	36	1.9	49	10	1.9			
			121	111	36	1.9	49	6	31.9			
			122	111	41	31.9	49	6	31.9			
			123	111	41	31.9	49	6	41.9			
			124	111	47	51.89	49	6	41.9			
			125	111	47	51.9	49	10	1.9			
			126	111	52	58.02	49	10	1.91			
			127	111	52	42.28	49	8	31.46			
			128	111	53	0.67	49	7	25.31			
			1	111	30	1.92	48	40	1.85			
			2	111	0	1.86	48	40	1.84			
			3	111	0	1.82	48	45	2.57			
			4	111	9	31.86	48	45	2.57			
			5	111	9	31.86	48	44	1.85			
			6	111	13	17.86	48	44	1.85			
			7	111	13	17.87	48	45	2.57			
			8	111	18	1.87	48	45	2.57			
			9	111	18	1.86	48	42	1.85			
			10	111	20	1.87	48	42	1.85			
			11	111	20	1.87	48	44	1.85			
			12	111	25	1.87	48	44	1.85			
			13	111	25	1.86	48	45	2.58			
			14	111	30	1.88	48	45	2.57			
4	Дайрагт-50 L-46-78, L-46-79, L-46-67	Говь-Алтай аймгийн Тонхил сум, Ховд аймгийн Алтай, Цэцэг сум	1	93	29	59.65	46	0	1.41	2154	1:50000-ны масштабтай геологийн зураглал, ерөнхий эрлийн ажил хийх	2015 он хүртэл
			2	93	29	59.67	45	49	1.43			
			3	93	23	9.64	45	49	1.4			
			4	93	23	9.63	45	47	1.41			
			5	93	29	59.68	45	47	1.42			
			6	93	29	59.7	45	40	1.41			
			7	93	24	59.61	45	40	1.41			
			8	93	24	59.61	45	41	1.4			
			9	93	21	34.61	45	41	1.4			
			10	93	21	34.62	45	43	43.4			
			11	93	16	34.63	45	43	43.4			
			12	93	16	34.61	45	42	1.41			
			13	93	12	39.62	45	42	1.4			
			14	93	12	39.63	45	43	43.4			
			15	93	8	59.63	45	43	43.4			
			16	93	8	59.62	45	40	1.39			
			17	93	8	59.61	45	40	1.39			
			18	93	8	59.61	45	40	21.39			
			19	93	6	39.62	45	40	21.39			
			20	93	6	39.62	45	40	1.39			
			21	92	47	59.54	45	40	1.38			
			22	92	47	59.55	45	43	31.39			
			23	92	44	59.53	45	43	31.38			
			24	92	44	59.52	45	47	1.38			

			25	92	53	1.55	45	47	1.38			
			26	92	53	1.55	45	46	41.38			
			27	93	4	29.64	45	46	41.41			
			28	93	4	29.59	45	55	36.42			
			29	93	5	24.65	45	55	36.42			
			30	93	5	24.65	45	54	1.41			
			31	93	6	9.64	45	54	1.41			
			32	93	6	9.64	45	53	26.42			
			33	93	6	54.64	45	53	26.42			
			34	93	6	54.64	45	52	26.41			
			35	93	10	49.64	45	52	26.41			
			36	93	10	49.64	45	53	26.41			
			37	93	9	14.65	45	53	26.41			
			38	93	9	14.65	45	54	21.42			
			39	93	7	44.65	45	54	21.42			
			40	93	7	44.65	45	55	6.42			
			41	93	6	59.64	45	55	6.42			
			42	93	6	59.64	45	55	36.42			
			43	93	8	9.9	45	55	36.42			
			44	93	8	10.87	45	55	36.05			
			45	93	10	8.9	45	55	6.18			
			46	93	16	24.65	45	54	11.6			
			47	93	18	47.62	45	52	51.97			
			48	93	20	56.51	45	52	56.63			
			49	93	22	32.61	45	53	6.2			
			50	93	22	57.55	45	54	29.33			
			51	93	26	27.79	45	57	10.98			
			52	93	26	38.65	45	59	3.4			
			53	93	24	49.02	46	0	1.41			
5	Донгойн гол-50 L-47-9, L-47-10, M-47-142, L-47-8, M-47-140, M-47-141	Архангай аймгийн Ихтамир, Өндөр-Улаан, Тариат, Хангай, Чулуут сум	1	100	45	0.55	48	0	1.79	2773.7	1:50000-ны масштабтай геологийн зураглал, ерөнхий эрлийн ажил хийх	2015 он хүртэл
			2	100	45	0.55	47	40	1.74			
			3	100	34	57.56	47	40	1.74			
			4	100	34	57.56	47	43	19.74			
			5	100	17	0.53	47	43	19.74			
			6	100	17	0.53	47	40	1.73			
			7	100	0	0.52	47	40	1.73			
			8	100	0	0.53	47	50	1.75			
			9	99	30	0.5	47	50	1.74			
			10	99	30	0.48	48	0	1.76			
			11	100	0	0.52	48	0	1.77			
			12	100	0	0.54	47	58	31.77			
			13	100	4	45.54	47	58	31.76			
			14	100	4	45.52	48	0	1.78			
6	Дуулгат уул-50 M-47-74, M-47-75, M-47-86, M-47-87	Завхан аймгийн Асгат, Баянтэс, Баянхайрхан сум, Хөвсгөл аймгийн Цэцэрлэг сум	1	96	50	13.06	49	46	59.68	2677.12	1:50000-ны масштабтай геологийн зураглал, ерөнхий эрлийн ажил хийх	2015 он хүртэл
			2	97	0	0.1	49	42	47.22			
			3	97	0	0.08	49	30	1.84			
			4	96	44	59.98	49	30	1.84			
			5	96	45	0.07	49	20	1.81			
			6	96	30	0.07	49	20	1.82			
			7	96	30	0.04	49	46	37.03			
			8	96	39	46.14	49	46	32.37			
			9	96	46	17.74	49	46	49.54			
7	Хутаг-Өндөр-50 M-48-87, M-48-75, M-48-86, M-48-99, M-48-98, M-48-74	Булган аймгийн Баян Агт, Бугат, Хутаг-Өндөр сум, Хөвсгөл аймгийн Тариалан	1	103	0	0.77	49	0	1.84	2694.56	1:50000-ны масштабтай геологийн зураглал, ерөнхий эрлийн ажил хийх	2015 он хүртэл
			2	102	30	0.71	49	0	1.84			
			3	102	30	0.75	49	26	0.86			
			4	102	30	0.79	49	26	0.88			
			5	102	30	0.8	49	29	50.88			
			6	102	30	0.75	49	29	50.88			
			7	102	30	0.76	49	40	1.88			
			8	103	0	0.82	49	40	1.88			

8	Мандал говь-50-1 L-48-93, L-48-81	Дундговь аймгийн Гурван сайхан, Дэлгэрцогт, Дэрэн, Луус, Сайнцагаан сум	1	106	17	26.33	45	45	21.61	3207.2	1:50000-ны масштабтай геологийн зураглал, ерөнхий эрлийн ажил хийх	2015 он хүртэл	
			2	106	17	26.33	45	45	8.6				
			3	106	18	21.2	45	45	8.6				
			4	106	18	21.2	45	30	1.6				
			5	106	15	1.29	45	30	1.6				
			6	106	15	1.32	45	40	1.6				
			7	106	0	1.32	45	40	1.59				
			8	106	0	1.34	45	50	1.61				
			9	106	18	21.2	45	50	1.61				
			10	106	18	21.2	45	45	21.61				
	Мандал говь-2 L-48-95, L-48-82, L-48-70, L-48-71, L-48-93, L-48-81, L-48-94, L-48-83		1	106	54	1.44	45	55	41.59				
			2	106	54	1.41	45	47	1.6				
			3	107	0	1.44	45	47	1.6				
			4	107	0	1.46	45	35	1.58				
			5	106	59	51.38	45	35	1.58				
			6	106	59	51.38	45	36	1.62				
			7	106	54	1.39	45	36	1.61				
			8	106	54	1.37	45	35	1.59				
			9	106	45	1.38	45	35	1.6				
			10	106	45	1.37	45	30	1.6				
			11	106	18	21.2	45	30	1.6				
			12	106	18	21.2	45	50	1.61				
			13	106	30	1.41	45	50	1.6				
			14	106	30	1.36	46	0	1.62				
			15	107	0	1.43	46	0	1.62				
			16	107	0	1.43	45	55	41.62				
9	Манлай- 50-1 K-48-22, K-48-9, K-48-11, K-48-21, K-48-10	Өмнөговь аймгийн Манлай, Цогтцэций сум, Дорноговь аймгийн Мандах сум	1	107	0	1.5	43	50	1.45	3015.6	1:50000-ны масштабтай геологийн зураглал, ерөнхий эрлийн ажил хийх	2015 он хүртэл	
			2	107	0	1.5	43	40	1.44				
			3	106	45	1.44	43	40	1.43				
			4	106	45	1.43	43	35	1.43				
			5	106	17	56.37	43	35	1.42				
			6	106	17	56.37	43	37	1.43				
			7	106	18	33.38	43	37	1.43				
			8	106	18	33.39	43	39	38.7				
			9	106	17	56.38	43	39	33.77				
			10	106	17	56.38	43	40	1.41				
			11	106	30	1.45	43	40	1.43				
			12	106	30	1.46	43	45	1.44				
			13	106	17	56.39	43	45	1.44				
			14	106	17	56.4	43	50	1.42				
	Манлай-2 K-48-11			1	107	29	11.5	43	41				41.46
				2	107	15	31.5	43	41				41.44
				3	107	15	31.51	43	44				1.45
Манлай-3 K-49-1, K-48-12			4	107	29	11.52	43	44	1.46				
			1	108	12	1.63	43	53	16.49				
			2	108	12	1.62	43	47	41.48				
			3	108	9	0.62	43	47	41.48				
			4	108	5	7.17	43	47	41.49				
			5	108	4	31.62	43	47	1.47				
			6	108	4	22.7	43	47	41.49				
			7	108	0	1.62	43	47	41.49				
			8	108	0	1.63	43	52	1.5				
			9	107	43	1.57	43	52	1.48				
			10	107	43	1.57	43	53	16.47				
			11	107	48	1.57	43	53	16.46				
			12	107	48	1.57	43	54	31.47				
			13	107	50	31.57	43	54	31.46				
14	107	50	31.58	43	55	1.47							
15	108	0	1.62	43	55	1.47							
16	108	0	1.63	43	52	11.49							
17	108	1	21.62	43	52	11.49							

			18	108	7	32.63	43	53	45.88			
			19	108	7	32.63	43	53	45.94			
			20	108	11	11.63	43	54	41.49			
			21	108	12	23.26	43	55	1.48			
			22	108	14	1.09	43	55	1.48			
10	Намалзах-50-1 L-47-62, L-47-73, L-47-74, L-47-61, L-47-75	Говь-Алтай аймгийн Бигэр, Есөнбулаг, Халиун, Цогт, Цээл сум	1	96	45	0.17	46	0	1.53	2878.66	1:50000-ны масштабтай геологийн зураглал, ерөнхий эрлийн ажил хийх	2015 он хүртэл
			2	96	45	0.23	45	55	23.69			
			3	96	49	44.47	45	55	23.69			
			4	96	49	44.47	45	56	51.52			
			5	96	56	0.23	45	56	51.51			
			6	96	56	0.22	45	53	59.99			
			7	97	0	0.24	45	53	59.99			
			8	97	0	0.25	45	44	33.16			
			9	96	56	0.2	45	44	33.16			
			10	96	56	0.2	45	46	1.52			
			11	96	51	0.21	45	46	1.52			
			12	96	51	0.21	45	43	23.3			
			13	96	47	59.2	45	44	36.51			
			14	96	41	30.21	45	45	36.51			
			15	96	39	58.1	45	45	35.9			
			16	96	39	58.13	45	56	1.52			
			17	96	39	0.23	45	56	1.52			
			18	96	39	0.23	45	56	51.52			
			19	96	30	30.23	45	56	51.52			
			20	96	30	30.23	45	55	31.53			
			21	96	20	0.17	45	55	31.5			
			22	96	20	0.17	45	53	31.5			
			23	96	18	2.79	45	53	31.5			
			24	96	18	2.78	45	50	51.5			
			25	96	15	55.15	45	50	51.5			
			26	96	15	55.16	45	54	1.51			
			27	96	8	10.16	45	54	1.51			
			28	96	8	10.15	46	0	1.51			
	Намалзах-2 L-47-73, L-47-74		1	96	29	0.16	45	51	1.5			
			2	96	29	0.15	45	48	1.5			
			3	96	30	0.21	45	48	1.51			
			4	96	30	0.21	45	45	1.52			
			5	96	31	49.87	45	45	1.52			
			6	96	31	40.21	45	44	31.51			
			7	96	32	38.2	45	43	20.51			
			8	96	36	53.19	45	42	3.51			
			9	96	37	29.8	45	40	1.51			
			10	96	15	11.91	45	40	1.5			
			11	96	15	11.91	45	40	17.67			
			12	96	8	20.13	45	40	17.67			
			13	96	8	20.13	45	44	41.51			
			14	96	12	32.13	45	44	41.51			
			15	96	12	32.14	45	46	51.5			
			16	96	15	55.14	45	46	51.5			
			17	96	15	55.14	45	48	31.51			
			18	96	19	50.14	45	48	31.51			
			19	96	19	50.14	45	49	23.29			
			20	96	26	0.15	45	49	23.29			
			21	96	26	0.15	45	51	1.51			

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН ЦЭЦИЙН ТОГТООЛ

2012 оны 02 дугаар
сарын 15-ны өдөр

Дугаар 02

Улаанбаатар
хот

Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9.1 дэх заалт Үндсэн хуулийн холбогдох заалтыг зөрчсөн эсэх тухай маргааныг эцэслэн шийдвэрлэсэн тухай

Үндсэн хуулийн цэцийн
хуралдааны танхим 14.00 цаг

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн хуралдааныг Үндсэн хуулийн цэцийн орлогч дарга Н.Жанцан даргалж, гишүүдэд П.Очирбат, Ж.Болдбаатар, Ж.Амарсанаа, Д.Наранчимэг, Ц.Сарантуяа /илтгэгч/, Д.Мөнхгэрэл, Б.Пүрэвням нарын бүрэлдэхүүнтэй, нарийн бичгийн даргаар Н.Болортунгалагийг оролцуулан Үндсэн хуулийн цэцийн хуралдааны танхимд нээлттэй хийв.

Үндсэн хуулийн цэцийн их суудлын хуралдаанд мэдээлэл гаргагч, иргэн Ц.Энхжин, Улсын Их Хурлын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч, Улсын Их Хурлын гишүүн Р.Гончигдорж нар оролцов.

Үндсэн хуулийн цэцийн их суудлын хуралдаанаар Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9.1 дэх заалтад “гэмт үйлдлийнх нь явцад, эсхүл гэмт хэргийн газарт эд мөрийн баримттай нь баривчилж, улмаар бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх тухай саналыг Улсын ерөнхий прокурор Улсын Их Хуралд оруулсан;” гэж заасан нь Үндсэн хуулийн Хорин есдүгээр зүйлийн 3 дахь хэсгийн “Улсын Их Хурлын гишүүн гэмт хэрэгт холбогдсон тухай асуудлыг Улсын Их Хурлын чуулганаар хэлэлцэж, бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх эсэхийг шийдвэрлэнэ. ...”, Арван дөрөвдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн “... хүн бүр хууль, шүүхийн өмнө эрх тэгш байна.”, мөн зүйлийн 2 дахь хэсгийн “Хүнийг ... эрхэлсэн ажил, албан тушаал...-аар нь ялгаварлан гадуурхаж үл болно. ...” гэснийг тус тус зөрчсөн эсэх тухай маргааныг эцэслэн шийдвэрлэж, Улсын Их Хурлын 2012 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн “Үндсэн хуулийн цэцийн 2011 оны 03 дугаар дүгнэлтийн тухай” 05 дугаар тогтоолын үндэслэлийг хянан хэлэлцэв.

Нэг. Нийслэлийн Баянзүрх дүүргийн 4 дүгээр хорооны оршин суугч, иргэн Ц.Энхжин Үндсэн хуулийн цэцэд хандаж гаргасан мэдээлэл, нэмэлт тайлбартаа:

“Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин есдүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэгт “Улсын Их Хурлын гишүүн гэмт хэрэгт холбогдсон тухай асуудлыг Улсын Их Хурлын чуулганаар хэлэлцэж, бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх эсэхийг шийдвэрлэнэ. Уул гишүүн гэмт хэрэг үйлдсэн гэж шүүх тогтоовол Улсын Их Хурал түүнийг гишүүнээс нь эгүүлэн татна.” хэмээн заажээ...

...Гэтэл Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9.1 дэх заалтад “гэмт үйлдлийнх нь явцад, эсхүл гэмт хэргийн газарт эд мөрийн баримттай нь баривчилж, улмаар бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх тухай саналыг Улсын ерөнхий прокурор Улсын Их Хуралд оруулсан;” бол гишүүний бүрэн эрхийг түдгэлзүүлэх тухай заажээ...

...Энэхүү заалт нь тухайн гишүүн гэмт үйлдлийнхээ явцад, эсвэл хэрэг үйлдсэн газартаа эд мөрийн баримттайгаа баривчлагдсан тохиолдолд л бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлж, хууль тогтоомжийн дагуу хэрэг үйлдсэн эсэхийг нь тогтоох ажиллагааг явуулж болно гэх агуулгыг илэрхийлж байна. Гэтэл Эрүүгийн байцаан шийтгэх хуулийн дагуу тухайн этгээдийг гэмт хэрэг үйлдсэн эсэхийг нь тогтоохын тулд хуульд заасан ажиллагааг явуулах шаардлагатай болдог.

Гэмт хэрэг үйлдсэн гэх нотлох баримтад үндэслэн тухайн этгээдэд эрүүгийн хэрэг үүсгэж, мөрдөн байцаалтын ажиллагаа явуулсны дүнд хэрэг үйлдсэн эсэх нь тогтоогдож, эрүүгийн хариуцлага хүлээлгэх асуудал гарч ирдэг байтал Улсын Их Хурлын гишүүний бүрэн эрхийг түдгэлзүүлэлгүйгээр энэ ажиллагаа явагдах боломжгүй болж байна. Учир нь Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 34 дүгээр зүйлийн 34.7 дахь хэсэгт “Энэ хуулийн 6.9.1-д зааснаас бусад тохиолдолд гишүүнийг албадан саатуулах, цагдан хорих, түүнд шүүхийн журмаар захиргааны шийтгэл оногдуулах, гэр, албан ерөө, тээврийн хэрэгсэл, биед нь үзлэг, нэгжлэг хийхийг хориглоно.” гэж заасан байна.

Иймд хэрэв гишүүний эрхийг түдгэлзүүлэлгүйгээр дээрх ажиллагааг явуулсан тохиолдолд хууль зөрчсөн үйлдэл болно. Нэгэнт хэрэг үйлдсэн болохыг нотлох хангалттай нотлох баримтад үндэслэж эрүүгийн хэрэг үүсгэн шалгах гэтэл Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9.1 дэх заалтыг үндэслэн хэрэг үйлдэж байх үед нь, эсвэл хэргийн газарт нь баривчлаагүй л бол гэмт хэрэг үйлдсэн байсан ч түүнийг тогтоох боломжгүй болгож байгаа нь Үндсэн хуулийн Хорин есдүгээр зүйлийн 3 дахь хэсгийг зөрчиж, гэмт хэрэгтнийг тогтоож, хариуцлага хүлээлгэх үндэслэлгүй болгож байна.

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Арван дөрөвдүгээр зүйлийг зөрчсөн гэж үзэх дараах үндэслэл байна. Үүнд: Үндсэн хуулийн Арван дөрөвдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт “... хүн бүр хууль, шүүхийн өмнө эрх тэгш байна.”, мөн зүйлийн 2 дахь хэсэгт “Хүнийг ...эрхэлсэн ажил, албан тушаал... -аар нь ялгаварлан гадуурхаж үл болно. Хүн бүр эрх зүйн этгээд байна.” гэж тус тус заажээ. Гэвч Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн дээрх заалтаас үзэхэд энгийн иргэд гэмт хэрэг үйлдсэн бол заавал хэргийн газар нотлох баримттайгаа, гэмт үйлдлийнхээ явцад баривчлагдсан байх шаардлагагүйгээр нотлох баримтад үндэслэн эрүүгийн хэрэг үүсгэж, буруутай эсэхийг нь тогтоодог. Гэтэл Улсын Их Хурлын гишүүн гэмт хэрэг үйлдсэн байхад дээрх хуулийн заалтаар халхавч хийж буруутай эсэхийг нь тогтоож, хариуцлага хүлээлгэхээр гишүүний бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх үндэслэлгүй болж байгаа юм.

Иймд Үндсэн хуульд заасан хүн бүр хууль, шүүхийн өмнө эрх тэгш байна гэсэн заалт зөрчигдөж жирийн иргэн, Улсын Их Хурлын гишүүнийг эрхэлсэн ажил, албан тушаалаар нь ялгаварлаж байгаа нь дээрх хууль тогтоомж Үндсэн хууль зөрчсөн болохыг илтгэж байна. Мөн 2010 оны 12 дугаар сарын 30-ны өдрийн хуулиар Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9.2 дахь заалтыг хүчингүйд тооцсон. Энэ хэсэгт гишүүний бүрэн эрхийг түдгэлзүүлэх үндэслэлд “гишүүнд холбогдуулан эрүүгийн хэрэг үүсгэсэн бөгөөд Улсын ерөнхий прокурор түүний бүрэн эрхийг түдгэлзүүлэх саналыг Улсын Их Хуралд оруулсан” гэх заалт хамрагдаж байсан. Гэвч энэ заалтыг хүчингүйд тооцоноор эрх түдгэлзүүлэх үндэслэл бүхий ганц заалт (6.9.1) үлдэж, бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх үндэслэлийг хэт явцууруулж, тухайн заалт өөрөө Монгол Улсын Үндсэн хуулийг зөрчсөн утга агуулгыг илэрхийлж байгаа болно.

Иймд Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9.1 дэх заалт Монгол Улсын Үндсэн хуулийн холбогдох зүйл заалтыг зөрчсөн болохыг тогтоож өгнө үү.” гэжээ.

Хоёр. Монгол Улсын Их Хурлын даргын 2011 оны 09 дүгээр сарын 30-ны өдрийн 108 дугаар захирамжаар томилогдсон Цэцийн дунд суудлын хуралдаанд оролцох Улсын Их Хурлын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч, Улсын Их Хурлын гишүүн Су.Батболд, Р.Гончигдорж нар Үндсэн хуулийн цэцэд гаргасан тайлбартаа:

“...Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9.1-д “гэмт үйлдлийнх нь явцад, эсхүл гэмт хэргийн газарт эд мөрийн баримттай нь баривчилж, улмаар бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх тухай

саналыг Улсын ерөнхий прокурор Улсын Их Хуралд оруулсан” бол гишүүний бүрэн эрхийг түдгэлзүүлэхээр хуульчилсан билээ.

Дээр дурдсан хуулийн “гэмт үйлдлийнх нь явцад, эсхүл гэмт хэргийн газарт эд мөрийн баримттай нь баривчилж, улмаар бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх тухай саналыг Улсын ерөнхий прокурор Улсын Их Хуралд оруулсан” гэсэн заалт нь Үндсэн хуулийн Хорин есдүгээр зүйлийн 3 дахь хэсгийн Улсын Их Хурлын гишүүн гэмт хэрэгт холбогдсон тухай асуудлыг Улсын Их Хурлын чуулганаар хэлэлцэж, бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх эсэхийг шийдвэрлэнэ. Уул гишүүн гэмт хэрэг үйлдсэн гэж шүүх тогтоовол Улсын Их Хурал түүнийг гишүүнээс нь эгүүлэн татна гэсэн заалтыг, Арван дөрөвдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн Монгол Улсад хууль ёсоор оршин суугаа хүн бүр хууль, шүүхийн өмнө эрх тэгш байна гэснийг тус тус зөрчсөн гэж үзжээ.

1992 онд баталсан Монгол Улсын Үндсэн хуулийг анх Улсын Бага Хурлаас Монгол Улсын Их Цааз нэртэйгээр ард нийтээр хэлэлцүүлэхээр болсон бөгөөд уг төслийн Гучин нэгдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт “Монгол Улсын Их Хурлын гишүүнийг Улсын Их Хурлын зөвшөөрөлгүйгээр (гэмт хэрэг үйлдэж байхад нь буюу хэргийн газарт гэмт үйлдлийнх нь нотлох баримттайгаар баривчилснаас бусад тохиолдолд) эрүүгийн хариуцлагад татах, баривчлах, албадан саатуулах буюу цагдан хорих, түүнд шүүхийн журмаар захиргааны шийтгэл оногдуулах, түүний бие, гэр орон, албан тасалгаа, эд хөрөнгө, унаанд халдах, үзлэг, нэгжлэг хийхийг хориглоно” гэж, мөн зүйлийн 2 дахь хэсэгт “Улсын Их Хурлын гишүүн гэмт хэрэг үйлдсэн тухай асуудал гарвал түүнийг гагцхүү Улсын Их Хурлын чуулганаар шүүн хэлэлцэж чуулганд оролцсон нийт гишүүний олонхийн саналаар шийдвэрлэнэ” гэж, мөн зүйлийн 3 дахь хэсэгт “Улсын Их Хурал уг гишүүнийг гэмт хэрэг үйлдсэн гэх үндэслэл тогтоовол эгүүлэн татаж Улсын Дээд шүүхэд шилжүүлнэ” гэж тус тус заасан байсан.

Энэхүү төсөл нь ард нийтийн хэлэлцүүлгээр орж дээрх заалтуудыг өөрчлөн төслийн Хорин есдүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт “Улсын Их Хурлын халдашгүй байдлыг хуулиар хамгаална” гэж, мөн зүйлийн 3 дахь хэсэгт “Улсын Их Хурлын гишүүн гэмт хэрэг, зөрчилд холбогдсон тухайд гагцхүү Улсын Их Хурлын чуулганаар хянан хэлэлцэж чуулганд оролцсон нийт гишүүний олонхийн саналаар шийдвэрлэж, гэмт хэрэг үйлдсэн гэх үндэслэл тогтоовол эгүүлэн татаж шүүхэд шилжүүлнэ” гэж тус тус заасан байна. Дараагаар нь дээрх Хорин есдүгээр зүйлийн 3 дахь хэсгийг “Улсын Их Хурлын гишүүн гэмт хэрэгт холбогдсон тухай асуудлыг Улсын Их Хурлын чуулганаар хэлэлцэж чуулганд оролцсон

нийт гишүүний олонхийн саналаар тэрхүү гишүүний бүрэн эрхийг түдгэлзүүлэх эсэхийг шийдвэрлэнэ.

Ийнхүү гишүүний эрхийг түдгэлзүүлсэн шийдвэр нь шүүхийн шийдвэр гартал хүчин төгөлдөр байна” гэж томьёолсон байсан бөгөөд энэхүү заалтуудыг эцэслэн батлахдаа Үндсэн хуулийн Хорин есдүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт “Улсын Их Хурлын гишүүний халдашгүй байдлыг хуулиар хамгаална” гэж, мөн зүйлийн 3 дахь хэсэгт “Улсын Их Хурлын гишүүн гэмт хэрэгт холбогдсон тухай асуудлыг Улсын Их Хурлын чуулганаар хэлэлцэж, бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх эсэхийг шийдвэрлэнэ. Уул гишүүн гэмт хэрэг үйлдсэн гэж шүүх тогтоовол Улсын Их Хурал түүнийг гишүүнээс нь эгүүлэн татна” гэж тус тус баталсан байна.

Дээрх томьёоллуудыг харахад Улсын Их Хурлын гишүүний халдашгүй байдлыг шууд томьёолж байсан бөгөөд хэлэлцүүлгийн явцад уг асуудлыг Үндсэн хуулийн хэмжээнд томьёолохоо больж “Улсын Их Хурлын гишүүний халдашгүй байдлыг хуулиар хамгаална” гэж тусгахаар болж харин гэмт хэрэгт холбогдсон бол хэрхэх тухай асуудлыг Үндсэн хуулийн Хорин есдүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэгт тусгасан байна.

Халдашгүй байдлыг бусад улс орнууд янз бүрээр авч үздэг бөгөөд манай улсын хувьд энэхүү халдашгүй байдлыг тогтоохдоо дээр дурдсан хэлбэрээр тогтоосон байна.

Үүнээс харахад халдашгүй байдлыг анх Монгол Улсын Үндсэн хуулийг батлахад хэрхэн авч үзэж байсан нь ойлгомжтой байгаа бөгөөд халдашгүй байдлыг хэрхэн тогтоох асуудлыг хууль тогтоох байгууллагын бүрэн эрхэд үлдээж өгсөн байна. Иймд одоогийн Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд Улсын Их Хурлын гишүүний халдашгүй байдлыг томьёолсон томьёолол нь Үндсэн хууль зөрчсөн томьёолол биш бөгөөд Үндсэн хуульд анх оруулахаар төсөлд тусгаж байсан заалт юм.

Монгол Улсын Их Хурал бол хууль тогтоох болон төрийн эрх барих дээд байгууллага мөн бөгөөд түүний гишүүн болох Улсын Их Хурлын гишүүн нь ард түмний элчийн хувьд нийт иргэн, улсын ашиг сонирхлыг эрхэмлэн баримтлан ажилладаг тул түүний халдашгүй бүрэн эрхийг Үндсэн хуульд зааж өгсөн нь Үндсэн хуулийн Арван дөрөвдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсэгт заасан тэгш эрхийн зарчмыг алдагдуулаагүй гэж үзэж байна.

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай хууль (16 дугаар зүйл), Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хууль (25 дугаар зүйл), Шүүхийн тухай (78 дугаар зүйл) хуулиудад Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуульд заасантай адил агуулгаар тухайн байгууллагын холбогдох албан тушаалтны Үндсэн хууль болон бусад хуульд заасан халдашгүй байдлыг бататган заасан хуулийн заалт байгаа нь тэдгээрийг хувь хүнийнх нь хувьд бус харин эрхэлж буй албан тушаалынх нь хувьд ийнхүү халдашгүй бүрэн эрхийг тогтоож өгдөг байна.

Иргэн Ц.Энхжингээс Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцэд хандаж ирүүлсэн өргөдөлд Улсын Их Хурлын гишүүний бүрэн эрхийг түдгэлзүүлэх асуудлыг зохицуулж байсан Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9.2 дахь заалтыг хассанаар хэт явцууруулж байна гэж дурдсан байгаа бөгөөд энэ тохиолдолд явцуурсан байж болох боловч энэ нь Үндсэн хууль зөрчсөн асуудал биш юм.

Ийнхүү үндэслэлүүдээр Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9.1 дэх заалтын “гэмт үйлдлийнх нь явцад, эсхүл гэмт хэргийн газарт эд мөрийн баримттай нь баривчилж, улмаар бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх тухай саналыг Улсын ерөнхий прокурор Улсын Их Хуралд оруулсан;” гэсэн заалт нь Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин есдүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэг, Арван дөрөвдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийг тус тус зөрчөөгүй тухай тайлбарыг хүргүүлж байна.” гэсэн байна.

Гурав. Үндсэн хуулийн цэц энэхүү маргааныг 2011 оны 10 дугаар сарын 21-ний өдөр Дунд суудлын хуралдаанаараа хянан хэлэлцэж, 03 дугаар дүгнэлт гаргасан болно.

Уг дүгнэлтийн үндэслэл хэсэгт:

“1. Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин есдүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэгт “Улсын Их Хурлын гишүүн гэмт хэрэгт холбогдсон тухай асуудлыг Улсын Их Хурлын чуулганаар хэлэлцэж, бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх эсэхийг шийдвэрлэнэ.” гэж заасан. Гэтэл Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9.1 дэх заалтад “гэмт үйлдлийнх нь явцад, эсхүл гэмт хэргийн газарт эд мөрийн баримттай нь баривчилж, улмаар бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх тухай саналыг Улсын ерөнхий прокурор Улсын Их Хуралд оруулсан;” гэж хуульчилсан нь Үндсэн хуулийн заалтын агуулгыг хэт явцууруулан, хүн бүр хууль, шүүхийн өмнө эрх тэгш байх нийтлэг зарчимд харшилсан шинжийг агуулжээ.

2. Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9.1 дэх заалт нь Үндсэн хуулийн Хорин есдүгээр зүйлийн 3 дахь хэсгийн "... Уул гишүүн гэмт хэрэг үйлдсэн гэж шүүх тогтоовол Улсын Их Хурал түүнийг гишүүнээс нь эгүүлэн татна." гэснийг зөрчсөн гэх үндэслэлгүй байна." гэсэн байх ба

Дүгнэлтийн тогтоох хэсэгт:

"1. Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9.1 дэх заалтад "гэмт үйлдлийнх нь явцад, эсхүл гэмт хэргийн газарт эд мөрийн баримттай нь баривчилж, улмаар бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх тухай саналыг Улсын ерөнхий прокурор Улсын Их Хуралд оруулсан;" гэж заасан нь Үндсэн хуулийн Хорин есдүгээр зүйлийн 3 дахь хэсгийн "Улсын Их Хурлын гишүүн гэмт хэрэгт холбогдсон тухай асуудлыг Улсын Их Хурлын чуулганаар хэлэлцэж, бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх эсэхийг шийдвэрлэнэ.", Арван дөрөвдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн "... хүн бүр хууль, шүүхийн өмнө эрх тэгш байна.", мөн зүйлийн 2 дахь хэсгийн "Хүнийг ... эрхэлсэн ажил, албан тушаал...-аар нь ялгаварлан гадуурхаж үл болно." гэснийг тус тус зөрчсөн байна.

2. Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9.1 дэх заалт нь Үндсэн хуулийн Хорин есдүгээр зүйлийн 3 дахь хэсгийн "... Уул гишүүн гэмт хэрэг үйлдсэн гэж шүүх тогтоовол Улсын Их Хурал түүнийг гишүүнээс нь эгүүлэн татна." гэснийг зөрчөөгүй байна." гэж шийдвэрлэсэн байна.

Дөрөв. Үндсэн хуулийн цэцийн дээрх дүгнэлтийг Улсын Их Хурал 2012 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанаар хэлэлцээд 05 дугаар тогтоол гаргасан байна. Уг тогтоолд:

"1. "Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9.1 дэх заалтад "гэмт үйлдлийнх нь явцад, эсхүл гэмт хэргийн газарт эд мөрийн баримттай нь баривчилж, улмаар бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх тухай саналыг Улсын ерөнхий прокурор Улсын Их Хуралд оруулсан;" гэж заасан нь Үндсэн хуулийн Хорин есдүгээр зүйлийн 3 дахь хэсгийн "Улсын Их Хурлын гишүүн гэмт хэрэгт холбогдсон тухай асуудлыг Улсын Их Хурлын чуулганаар хэлэлцэж, бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх эсэхийг шийдвэрлэнэ.", Арван дөрөвдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн "... хүн бүр хууль, шүүхийн өмнө эрх тэгш байна.", мөн зүйлийн 2 дахь хэсгийн "Хүнийг ... эрхэлсэн ажил, албан тушаал... -аар нь ялгаварлан гадуурхаж үл болно." гэснийг тус тус зөрчсөн байна." гэсэн хэсгийг хүлээн зөвшөөрөх боломжгүй гэж үзсүгэй." гэсэн байна.

Тав. Монгол Улсын Их Хурлын даргын 2012 оны 02 дугаар сарын 02-ны өдрийн 14 дүгээр захирамжаар томилогдсон Үндсэн хуулийн цэцийн их суудлын хуралдаанд оролцох Улсын Их Хурлын итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч, Улсын Их Хурлын гишүүн Су.Батболд, Р.Гончигдорж нар Үндсэн хуулийн цэцэд гаргасан тайлбартаа:

“...Улсын Их Хурлаас томилогдсон итгэмжлэгдсэн төлөөлөгч бид уг асуудлаар Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн дунд суудлын хуралдаанд ирүүлсэн тайлбар хэвээр байгааг онцлоод дараах товч тайлбарыг нэмэлт болгож байна:

1. Монгол Улсын Үндсэн хуульд тусгайлан халдашгүй байдлыг хуулиар тогтоохыг заасан нь тухайн хүнийг бусдаас ялгаварласан бус, харин тухайн байгууллага, албан тушаалтны чиг үүргээ хэрэгжүүлэх баталгаа болгосон зохицуулалт юм. Иймд тухайн Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн заалт Үндсэн хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 1, 2 дахь хэсгүүдийг зөрчсөн гэх үндэслэл байхгүй гэж үзсэн. “Хууль шүүхийн өмнө эрх тэгш байх”, “ялгаварлан гадуурхах” гэсэн эрх зүйн ухагдахууны тайлбар ч ингэж дүгнэх үндэслэл болно гэж үзэж байна.

2. Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9.1 дэх заалтад “гэмт үйлдлийнх нь явцад, эсхүл гэмт хэргийн газарт эд мөрийн баримттай нь баривчилж, улмаар бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх тухай саналыг Улсын ерөнхий прокурор Улсын Их Хуралд оруулсан тохиолдолд бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлнэ” гэж заасан нь Үндсэн хуулийн Хорин есдүгээр зүйлийн 3 дахь хэсгийн “Улсын Их Хурлын гишүүн гэмт хэрэгт холбогдсон тухай асуудлыг Улсын Их Хурлын чуулганаар хэлэлцэж, бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх эсэхийг шийдвэрлэнэ” гэсэн заалтыг зөрчөөгүй бөгөөд энэ хоёр заалтын хооронд зөрчил байхгүй гэж үзэж байна.

Нөгөө талаас уг заалт нь Үндсэн хуулийн холбогдох заалтыг зөрчсөн гэсэн эцсийн шийдвэр гарсан тохиолдолд тухайн заалт хүчингүй болж үүнтэй адил болон сулруулсан заалт дахин хуулиар тогтоогдох боломжгүй болж Улсын Их Хурлын гишүүний халдашгүй байдлыг хэт туйлчилсан хэлбэрт хүргэх үр дагавар үүсэх болно.” гэсэн байна.

ҮНДЭСЛЭЛ:

1. Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Хорин есдүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэгт “Улсын Их Хурлын гишүүн гэмт хэрэгт холбогдсон тухай асуудлыг Улсын Их Хурлын чуулганаар хэлэлцэж, бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх

эсэхийг шийдвэрлэнэ.” гэж заасан. Гэтэл Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9.1 дэх заалтад “гэмт үйлдлийнх нь явцад, эсхүл гэмт хэргийн газарт эд мөрийн баримттай нь баривчилж, улмаар бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх тухай саналыг Улсын ерөнхий прокурор Улсын Их Хуралд оруулсан;” гэж хуульчилсан нь Үндсэн хуулийн заалтын агуулгыг хэт явцууруулан, хүн бүр хууль, шүүхийн өмнө эрх тэгш байх нийтлэг зарчимд харшилсан шинжийг агуулжээ.

Мөн гэмт хэрэгт холбогдсон Улсын Их Хурлын гишүүний бүрэн эрхийг түдгэлзүүлэх эсэхийг Улсын Их Хурлын чуулганы хуралдаанаар хэлэлцэх, улмаар Улсын Их Хурлын гишүүн гэмт хэрэг үйлдсэн эсэхийг тогтоох боломжийг хязгаарлаж байгаа нь эрүүгийн хариуцлага гарцаагүй байх эрүүгийн эрх зүйн суурь зарчим зөрчигдөхөд хүргэсэн байна.

2. Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн 2011 оны 10 дугаар сарын 21-ний өдрийн 03 дугаар дүгнэлт үндэслэлтэй байна.

3. Улсын Их Хурлын 2012 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн 05 дугаар тогтоолд Үндсэн хуулийн цэцэд маргаан хянан шийдвэрлэх ажиллагааны тухай хуулийн 36 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсэгт заасны дагуу Монгол Улсын Үндсэн хуулийн цэцийн 2011 оны 03 дугаар дүгнэлтийн холбогдох заалтыг хүлээн зөвшөөрөөгүй тухай үндэслэлээ заагаагүй байна.

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Жаран дөрөвдүгээр зүйл, Жаран зургадугаар зүйлийн 3 дахь хэсэг, Үндсэн хуулийн цэцийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 2, 4 дэх хэсэг, Үндсэн хуулийн цэцэд маргаан хянан шийдвэрлэх ажиллагааны тухай хуулийн 31 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэг, 36 дугаар зүйлийн 3 дахь хэсгийн заалтыг удирдлага болгон

МОНГОЛ УЛСЫН ҮНДСЭН ХУУЛИЙН НЭРИЙН ӨМНӨӨС ТОГТООХ НЬ:

1. Монгол Улсын Их Хурлаас 2006 оны 01 дүгээр сарын 26-ны өдөр баталсан Монгол Улсын Их Хурлын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.9.1 дэх заалтад “гэмт үйлдлийнх нь явцад, эсхүл гэмт хэргийн газарт эд мөрийн баримттай нь баривчилж, улмаар бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх тухай саналыг Улсын ерөнхий прокурор Улсын Их Хуралд оруулсан;” гэсэн нь Үндсэн хуулийн Хорин есдүгээр зүйлийн 3 дахь хэсгийн “Улсын Их Хурлын гишүүн гэмт хэрэгт холбогдсон тухай асуудлыг Улсын Их Хурлын чуулганаар хэлэлцэж, бүрэн эрхийг нь түдгэлзүүлэх эсэхийг шийдвэрлэнэ. ...”, Арван дөрөвдүгээр зүйлийн 1 дэх хэсгийн “... хүн бүр хууль, шүүхийн

өмнө эрх тэгш байна.”, мөн зүйлийн 2 дахь хэсгийн “Хүнийг ... эрхэлсэн ажил, албан тушаал... -аар нь ялгаварлан гадуурхаж үл болно. ...” гэснийг тус тус зөрчсөн байх тул хүчингүй болгосугай.

2. Үндсэн хуулийн цэцийн 2011 оны 10 дугаар сарын 21-ний өдрийн 03 дугаар дүгнэлтийг хэлэлцсэн тухай Улсын Их Хурлын 2012 оны 01 дүгээр сарын 12-ны өдрийн 05 дугаар тогтоолыг хүчингүй болгосугай.

3. Энэхүү тогтоол эцсийн шийдвэр тул гармагцаа хүчин төгөлдөр болохыг дурдсугай.

ДАРГАЛАГЧ

Н.ЖАНЦАН

ГИШҮҮД

П.ОЧИРБАТ

Ж.БОЛДБААТАР

Ж.АМАРСАНАА

Д.НАРАНЧИМЭГ

Ц.САРАНТУЯА

Д.МӨНХГЭРЭЛ

Б.ПҮРЭВНЯМ

Хаяг:

“Төрийн мэдээлэл” эмхтгэлийн редакци.

Улаанбаатар-12, Төрийн ордон 124 тоот

И-мэйл: turiiin_medecelel@parliament.mn

Утас: 262420, 329612

Хэвлэлийн хуудас: 3

Индекс: 14003